

DERİ VE DERİ MAMULLERİ SEKTÖRÜ

2013 YILI
OCAK-MART DÖNEMİ

İHRACAT PERFORMANS
DEĞERLENDİRMESİ

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
AR & GE ve MEVZUAT ŞUBESİ

NİSAN 2013

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye Genel İhracatı ve Deri Sektörünün Payı

Türkiye İhracatçılar Meclisi kayıt rakamlarına göre, 2013 yılı Ocak-Mart döneminde Türkiye genel ihracatı % 3,3 oranında artarak 36,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatı ise % 16,7 artışla 400,9 milyon dolara yükselmiştir.

2013 yılı Ocak-Mart döneminde gerçekleştirilen milyon dolar tutarındaki deri ve deri mamulleri ihracatı ile sektörün Türkiye toplam ihracatındaki payı % 1,1 olmuştur. 2012 yılının aynı döneminde bu rakam % 1,0 düzeyinde bulunuyordu.

Ülke ve Ülke Grupları Bazında Deri ve Deri Mamulleri İhracatı

Deri ve deri ürünleri ihracatımızda en büyük paya sahip üç pazar Rusya, İtalya ve Almanya'dır. Deri ve deri ürünleri ihracatımızın ülkeler bazında en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 41,9 artışla 109 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya'nın Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 27,2'dir.

Bu dönemde deri ve deri ürünleri ihracatının 2. büyük pazarı olan İtalya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı % 9,7 artarak 31,1 milyon dolara yükselirken, bu dönemde Almanya'yı geçerek 3. sıraya yükselen Irak'a yapılan ihracat ise % 40,3 artışla 25,6 milyon dolara çıkmış bulunmaktadır. Bu dönemde İtalya'nın deri ve deri ürünlerindeki payı % 7,8'e çıkarken, Irak'ın payı ise % 6,4'e yükselmiştir.

Ürün Grupları Bazında Deri ve Deri Mamulleri İhracatı

2013 yılının Ocak-Mart döneminde deri ve deri ürün grupları içerisinde en çok ihracat ayakkabı ürünlerinde yapılmış olup, 190,9 milyon dolarlık ihracat ile bir önceki yıla göre % 31,9 oranında artış kaydedilmiştir.

Deri ve deri ürün grupları içinde en çok ihracat yapılan diğer bir grup deri giyim ve kürk giyim ürünlerinden oluşan deri konfeksiyon grubu olup, bu ürün grubundan gerçekleştirilen toplam ihracat, bu dönemde geçen yılın aynı dönemine göre % 11,9 oranında artarak 94,7 milyon dolara yükselmiştir.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grupları toplamında 2013 yılının Ocak-Mart döneminde 55,2 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 8,2 seviyesindedir.

Deri ve deri ürünleri ihracatının diğer önemli bir grubu olan saraciye ürün grubundan bu dönemde % 5,6 düşüşle 57,2 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır.

DERİ VE DERİ MAMULLERİ SEKTÖRÜNÜN

2013 YILI OCAK-MART DÖNEMİ

İHRACAT PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ

I. DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Dünya Ekonomisi: Riskler Devam Ediyor

Dünya ekonomisi 2013 yılının ilk çeyrek dönemini bir önceki yıldan miras kalan küresel ekonomik kriz ve durgunluğun gölgesinde geçirirken, başta gelişmiş ülkeler olmak üzere Hükümet ve Merkez Bankaları ülkelerindeki ekonomik sorunları aşmak için parasal genişleme, faiz indirimi ve kur politikası gibi çeşitli para politikası araçlarını yoğun olarak kullanmaya başlamışlardır. Buna rağmen başta Euro Bölgesi sorunlu ekonomileri olmak üzere gelişmiş ülkelerde ekonomik sorunlar, güvensizlik ve belirsizlik devam etmektedir. Söz konusu sorun ve belirsizlikler dünya ekonomisi üzerindeki risklerin yeni yılın ilk döneminde de devam etmesine neden olurken, gelişmiş ülkelerdeki gevşek para politikalarına rağmen bu ülkelerde ekonomik büyümenin düşük seviyelerde seyretmesi ve kamu borçlarının artmaya devam etmesi, dünya ekonomisi için de risk oluşturmaya devam etmektedir.

Uluslararası Para Fonu (IMF), Nisan ayının ortasında yayımladığı World Economic Outlook raporunda, dünya ekonomisinin son 6 aylık dönemde Euro Bölgesi'nin dağılması ve ABD'deki mali uçurum tehlikesi gibi iki önemli riski en az badireyle atlattığına rağmen özellikle AB'nin sorunlu ekonomilerindeki risklerin dünya ekonomisini tehdit etmeye devam ettiği ve geçen yıldan kalan sorunlara, kısa vadede İtalya'daki siyasi istikrarsızlık ile G. Kıbrıs krizinin de eklendiği vurgulanırken, orta ve uzun vadede en önemli riskler ise Euro Bölgesi'nde uzayan durgunluk, yüksek özel sektör borçları ve ekonomi yönetimlerinin politika ve müdahale alanlarının sınırlı olması olarak sıralanmaktadır.

Bu çerçevede 2012 yılında % 3,2 büyüyen küresel ekonominin 2013 yılında % 3,3 büyüyeceği öngörülmektedir. Güncel verilere göre 2012 yılında % 2,5 artan dünya mal ve hizmetler ticaret hacminin 2013 yılında ise % 3,6 artması beklenmektedir.

Son tahminlere göre gelişmiş ülke ekonomilerinin 2013 yılında ancak % 1,2 büyümesi beklenirken, AB ve ABD ekonomilerindeki sorunların tüketimi yavaşlatması sonucu, başta Asya ülkeleri olmak üzere bu ülkelere ihracatları azalan gelişmekte olan ülkelerin, bu olumsuz etkiye rağmen yine de gelişmiş ekonomilerden farklı olarak 2013 yılında % 5,3 büyümeleri öngörülmektedir.

Son dönemde açıklanan veriler, dünyanın ikinci büyük ekonomisine sahip Çin'de belirgin bir yavaşlama olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede 2012 yılında % 7,8 büyüyen Çin ekonomisi, 2013 yılının ilk çeyrek döneminde ise kısmen yavaşlayarak % 7,7 büyümüştür.

Aynı dönemde Çin sanayi üretimi geçen yılın aynı dönemindeki % 11,6'lık artışın altında kalarak % 9,5 yükselirken, ülke genelinde perakende satışlar da geçen yılın aynı dönemine göre % 12,4 artmıştır. Geçen yıl aynı dönemde perakende satışlardaki artış oranı ise % 14,8'di.

Güncel tahminlere göre Çin ekonomisinin 2013 yılında % 8 büyümesi öngörülmektedir. Bilindiği gibi dış pazarlardaki daralmadan olumsuz etkilenen Çin'in ekonomi yönetimi, dış ticarete dayalı ekonomik büyümeyi çeşitlendirmeye ve iç talebi artırmaya çalışmaktadır.

Asya kıtasının diğer önemli ekonomisi Japonya'nın ise küresel krizin de etkisiyle kronik durgunluk ve deflasyon sorunları devam etmekte olup, durgunluktan çıkmaya çalışan Japonya Merkez Bankası'nın agresif para politikasına geçiş yaparak yen'in değerini de düşürmeyi hedeflemesi 'Dünya Kur Savaşları'nda yeni bir cephe açıldığı şeklinde yorumlanmaktadır. Güncel verilere göre Japon ekonomisinin 2013 yılında % 1,6 büyümesi öngörülmektedir.

Yılın ilk döneminde 110 dolar seviyesine kadar yükselen petrol fiyatları Nisan ayının ortasında 100 dolar seviyesinin altına dek inerken, bu gerilemede dünya ekonomisinde toparlanmanın umulandan daha zayıf olmasına paralel olarak özellikle gelişmiş ülkelerde petrol talebinin zayıf kalacağı beklentisinin etkili olduğu değerlendirilmektedir.

2013 yılının Nisan ayının ikinci haftasında küresel ekonomiyi etkileyen diğer bir gelişme de altın fiyatlarının bir kaç gün içinde deyim yerindeyse tepetaklak düşerek son yılların en düşük seviyesine gerilemesi olmuştur. Dünya çapında altın fiyatları % 10'a yakın bir düşüşle ons / 1400 \$ seviyesine kadar gerilerken, bu düşüşte dünya ekonomisindeki belirsizlikler kadar ekonomik kriz nedeniyle Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin altın rezervlerinden çoğunu satacağını açıklamasıyla birlikte AB'nin diğer sorunlu ülkeleri İtalya, İspanya ve Yunanistan'ın da altın stoklarını satarak arz fazlası yarartacağı kaygısının etkili olduğu düşünülmektedir. Nisan ayının son haftasında altın fiyatları uluslararası piyasalarda toparlanarak kısmen yükselmesine rağmen yatırımcıların bugüne kadar 'güvenli liman' olarak nitelendirilen değerli madene yönelik endişeleri devam edecek gibi görünmektedir.

Öte yandan, AB ve ABD arasında bu yıl görüşmelere başlanması beklenen olası bir kapsamlı Ticaret ve Yatırım Anlaşmasının dünya ekonomisindeki dengeleri derinden etkileyeceği ve küresel ticaretin koşullarını yeniden belirleyeceği belirtilerek Türkiye'nin bu çerçevenin dışında kalmamasının büyük önem taşıdığı değerlendirilmektedir.

ABD Ekonomisi Toparlanma Yolunda

Dünyanın en büyük ekonomisi ABD'de Merkez Bankası FED'in gevşek para politikasının ve parasal genişlemenin de yardımıyla ekonomi 2012 yılının son çeyrek dönemi ile yeni yılın ilk döneminde büyümeye devam etmekte ve AB ekonomilerinden daha iyi bir görünüm sergilemekle birlikte büyüme ve istihdam hedeflerine henüz ulaşamadığı da belirtilmektedir. Başkan Obama ile Cumhuriyetçi ağırlıklı Kongre'nin bütçedeki kesintiler konusunda bir uzlaşmaya varamaması sonucunda kamu harcamalarında otomatik kesintilerin devreye girmesi ülke ekonomisinin büyümesini bir nebze aşağı çekse de, daha tehlikeli bir risk olan borçlanma tavanında artışa gidilmemesi olasılığının düşük olduğu belirtilmektedir.

Bu çerçevede ABD ekonomisi 2012 yılının 3. çeyrek döneminde % 0,4 büyüme gerçekleştirirken, 4. çeyrek dönemde ise % 3,1 büyüme kaydetmiştir. Güncel tahminlere göre ABD ekonomisinin 2012 yılı tamamında % 2,2 büyüdüğü tahmin edilirken, 2013 yılında ise % 1,9 büyüme öngörülmektedir.

Ülke genelinde gıda dışı perakende satışlar 2013 yılının Mart ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 2,6 yükselirken, Ocak-Mart dönemi toplamında ise % 2,7 artış göstermiştir.

Hazırgiyim ve aksesuar ile ayakkabı perakende satışları ise Mart ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 2,1 yükselirken, Ocak-Mart dönemi toplamında ise % 2,7 artış göstermiştir.

Öte yandan, ABD genelinde 2012 yılının Aralık ayında % 7,8 seviyesinde olan işsizlik oranı, yeni yılın ilk ayında % 7,9'a çıkarken, Şubat ayında % 7,7'ye, Mart ayında ise % 7,6'ya gerilemiş bulunmaktadır. ABD genelinde işsizlik oranının yıl sonunda % 7,7 seviyesinde kalacağı tahmin edilmektedir.

ABD'nin güncel dış ticaret verilerine göre ülkenin mal ihracatı 2013 yılı Ocak-Şubat döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 2,8 artarak 263 milyar dolar olarak gerçekleşirken, aynı dönemde ithalat % 0,5 artarak 383 milyar dolara yükselmiştir. Aynı dönemde ABD'nin mallar bazında dış ticaret açığı ise % 4 düşüşle 122 milyar dolara gerilemiştir.

Avrupa Birliği: Belirgin İyileşme Yok

AB ve Euro Bölgesi'nde açıklanan veriler ekonomideki olumsuz gidişat ve zayıf seyrin devam ettiğini göstermektedir. Özellikle sorunlu Euro Bölgesi ekonomilerinde kronik bütçe açığı, kamu borcu, düşük büyüme ve işsizlik sorunlarına yönelik reformların uygulanmasındaki gecikmeler ve bu ülke halklarının 'acı ilaç' niteliğindeki reformları desteklememesi krizin büyük ölçüde devam ettiğini göstermektedir.

2013 yılının ilk çeyrek döneminde AB'nin geçen yıldan kalan sorunlarına ek olarak başta Rusya kaynaklı olmak üzere yabancı paraların 'kara para aklama' ve 'offshore' merkezi haline gelen G. Kıbrıs Rum Kesimi'nde bankacılık sektörü aktif varlıklarının GSYH'nin 7 katına kadar ulaşması sonucu AB yeni bir krizle daha karşı karşıya kalmış olup, bu bankalardaki yüksek mevduatlardan kesinti yapılarak çözüm aranması AB genelinde sorunlu ülkelerde bankacılık sektörüne ve banka mevduatlarına olan güveni sarsmaktadır. Euro Bölgesi genelinde bankaların düşük karlılık ve yetersiz sermaye sorunları şirketler ve tüketiciler için kredi hacmini sınırlandırdığından, bu ülke tüketimlerinin canlanması da zorlaşmaktadır.

AB'de işsizlik oranlarında yaşanan artış ise 2012 yılının ikinci yarısında da devam etmiştir. Euro Bölgesi işsizlik oranı Ocak ayında % 11,9 iken, Şubat % 12'ye yükselmiştir. AB-27 genelinde işsizlik oranı ise Ocak ayında % 10,8 olarak kaydedilirken, Şubat ayında ise % 10,9'a yükselmiştir. Güncel tahminlere göre AB-27'de işsizlik oranının 2013 yıl sonunda % 11'e yükselmesi beklenirken, Euro Bölgesi'nde ise % 12,3'e ulaşması öngörülmektedir.

Güncel verilere göre, Euro Bölgesi 2012 yılında % 0,6 küçülürken, 27 üyeli AB ekonomisi ise aynı dönemde % 0,2 daralmış bulunmaktadır. Mevcut tahminlere göre 2013 yılında Euro Bölgesi ekonomisinin % 0,3 daralacağı öngörülmürken, 27 üyeli AB ekonomisinde ise aynı dönemde % 0 büyüme gerçekleşmesi beklenmektedir.

AB genelinde 2013 yılının ilk iki aylık döneminde perakende satışlarda durgunluk devam etmektedir. Euro Bölgesi'nde perakende satışlar geçen yılın aynı dönemine göre Ocak ayında % 1,9 düşerken, Şubat ayında ise % 1,4 gerilemiştir. AB-27 genelinde ise perakende satışlar Ocak ayında % 1,2 düşerken, Şubat ayında ise % 0,2 düşmüş bulunmaktadır.

Tekstil, giyim ve ayakkabı perakende satışları ise Euro Bölgesi'nde geçen yılın aynı dönemine göre 2012 yılı Aralık ayında % 3,8 azalırken, 2013 yılının ilk ayında ise % 3,7 artmıştır. Tekstil, giyim ve ayakkabı perakende satışları AB-27 genelinde ise 2012 yılı Aralık ayında % 2,8 azalırken, 2013 yılı Ocak ayında ise % 3,2 artmış bulunmaktadır.

Diğer yandan, AB ekonomisinin önemli göstergelerinden sanayi üretimi Euro Bölgesi'nde geçen yılın aynı dönemine göre 2012 yılı Aralık ayında % 1,7 düşerken, 2013 yılı Ocak ayında ise % 1,3 oranında azalmıştır. 27 üyeli AB'de ise sanayi üretimi 2012 yılı Aralık ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 1,8 azalırken, yeni yılın ilk ayında ise % 1,7 düşüş göstermiştir.

Almanya Ekonomisi

İhracat sektörlerimizin en önemli pazarı olan Avrupa Birliği'nin en büyük ekonomisi Almanya'nın GSYH'sinin 2012 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,4 büyüdüğü açıklanmıştır.

Almanya ekonomisinin 2012 yılı genelinde ise % 0,9 büyüdüğü kaydedilirken, 2013 yılında ise % 0,6 büyüme öngörülmektedir.

AB'deki krize rağmen bugüne kadar ihracat ağırlıklı güçlü büyüme trendini nispeten koruyan Alman ekonomisinin güncel verilere göre ivmesini kaybetmeye başladığı görülmektedir.

Almanya'da işsizlik oranı ise Ocak ayında % 5,3 seviyesindeyken, Şubat ayında % 5,4 seviyesine yükselmiştir. İşsizlik oranının yıl sonunda % 5,7'ye ulaşması öngörülmektedir.

Almanya genelinde perakende satışlarda ise Ocak ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 2,5 artış kaydedilirken, Şubat ayında ise % 2,1 artış meydana gelmiştir.

AB'nin sanayi üretiminde lokomotifi olan Almanya'nın sanayi üretiminde ise son dönemdeki olumsuz gelişmelerin de etkisiyle 2012 yılının Aralık ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 0,3 düşüş kaydedilirken, yeni yılın Ocak ayında ise % 1,3 düşüş gerçekleşmiştir.

AB'yi derinden etkileyen finansal krize karşı güçlü sanayi ve ihracat altyapısıyla bugüne kadar iyi bir direnç gösteren Almanya'nın daralan dış pazarlar nedeniyle 2013 yılının kalan bölümünde krizin etkilerini daha derinden hissetmesi ve artan enerji ve işgücü maliyetlerinin de eklenmesiyle ekonomik büyümenin yavaşlaması beklenmektedir.

İngiltere Ekonomisi

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden İngiltere'nin GSYH'sinin 2012 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,4 büyüdüğü açıklanmıştır.

İngiltere ekonomisinin 2012 yılı genelinde ise % 0,2 büyüdüğü kaydedilirken, 2013 yılında ise % 0,7 büyüme öngörülmektedir.

İngiltere'de işsizlik oranı ise 2012 yılı Kasım ayında % 7,7 seviyesindeyken, Aralık ayında da aynı seviyede kaydedilmiştir. İşsizlik oranının 2013 yılı sonunda % 7,8'e yükselmesi öngörülmektedir.

İngiltere genelinde perakende satışlarda ise Ocak ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 1,6 artış kaydedilirken, Şubat ayında ise % 3,8 artış meydana gelmiştir.

İngiltere sanayi üretiminde 2012 yılının Aralık ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 2,6 düşüş kaydedilirken, yeni yılın Ocak ayında ise % 3,5 düşüş gerçekleşmiştir.

Fransa Ekonomisi

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden Fransa'nın, GSYH'sinin 2012 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,3 küçüldüğü açıklanmıştır.

Fransa ekonomisinin 2012 yılı genelinde % 0 büyüdüğü kaydedilirken, 2013 yılında ise % 0,1 küçülme öngörülmektedir.

Fransa'da işsizlik oranı Ocak ayında % 10,6 seviyesindeyken, Şubat ayında % 10,8 seviyesine yükselmiştir. İşsizlik oranının yıl sonunda % 11,2'ye yükseleceği tahmin edilmektedir.

Fransa genelinde perakende satışlarda ise Ocak ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 1,3 düşüş kaydedilirken, Şubat ayında ise % 2,9 düşüş meydana gelmiştir.

Fransa sanayi üretiminde 2012 yılının Aralık ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 0,3 düşüş kaydedilirken, yeni yılın Ocak ayında ise % 1,3 düşüş gerçekleşmiştir.

Öte yandan, Fransa'da hükümetin kemer sıkma politikalarıyla birlikte 2013 yılı bütçesinden 30 milyar € tasarruf etme planının vergileri artırmasından ve hane halkı gelirleri ile tüketimi olumsuz etkilemesinden endişe edilmektedir.

İtalya Ekonomisi

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden ve ihracat sektörlerimizin başlıca pazarlarından İtalya'nın GSYH'sinin 2012 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 2,7 küçüldüğü açıklanmıştır.

İtalya ekonomisinin 2012 yılı genelinde % 2,4 küçüldüğü kaydedilirken, 2013 yılında ise % 1,5 küçülme öngörülmektedir.

İtalya'da işsizlik oranı Ocak ayında % 11,7 seviyesindeyken, Şubat ayında % 11,6 seviyesine gerilemiştir. İşsizlik oranının yıl sonunda % 12'ye yükseleceği tahmin edilmektedir.

İtalya genelinde perakende satışlarda ise 2012 yılının Aralık ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 3 düşüş kaydedilirken, 2013 yılının Ocak ayında ise % 4,1 düşüş meydana gelmiştir.

İtalya'da geçtiğimiz Şubat ayında yapılan seçimlerin sonucunda ortaya çıkan parçalı durum ve koalisyon hükümeti kurma çabalarının sonuç vermemesiyle ortaya çıkan siyasi belirsizlik zaten zorda olan ülke ekonomisini daha da sıkıntıya sokmakta ve yapısal reformları geciktirmektedir.

Hollanda Ekonomisi

Özellikle hazır giyim ve konfeksiyon ihracatımızda önemli pazarlarımızdan olan Hollanda ekonomisinin 2012 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,9 küçüldüğü açıklanmıştır.

Hollanda ekonomisinin 2012 yılı genelinde % 1,2 küçüldüğü kaydedilirken, 2013 yılında ise % 0,5 daralma öngörülmektedir.

AB'nin en düşük işsizlik oranına sahip olan ülkelerinden biri olan Hollanda'da işsizlik oranı Ocak ayında % 6 seviyesindeyken, Şubat ayında % 6,2 seviyesine yükselmiştir. İşsizlik oranının yıl sonunda % 6,3'e yükseleceği tahmin edilmektedir.

Hollanda'da perakende satışlarda geçtiğimiz yılın Aralık ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 2,8 düşüş kaydedilirken, 2013 yılının Ocak ayında ise % 6,6 düşüş meydana gelmiştir.

Güncel IMF tahminlerine göre Hollanda ekonomisinin 2012 yılında % 0,5 daraldığı öngörülmürken, 2013 yılında ise % 0,4 büyüme tahmin edilmektedir.

İspanya Ekonomisi

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden ve hazır giyim başta olmak üzere ihracat sektörlerimizin önemli pazarlarından İspanya ekonomisi içinde bulunduğu borç sarmalı ve durgunlaşan ekonomiye bağlı olarak artan işsizlik oranı nedeniyle zor bir dönemden geçerken, ülkenin GSYH'sinin 2012 yılının 4. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 1,9 küçüldüğü açıklanmıştır.

İspanya ekonomisi 2012 genelinde % 1,4 daralırken, 2013 yılında ise % 1,6 küçülme öngörülmektedir.

İspanya genelinde perakende satışlarda Ocak ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 11,6 düşüş kaydedilirken, Şubat ayında ise % 9,7 düşüş meydana gelmiştir.

İspanya'nın sanayi üretiminde 2012 yılının Aralık ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 7,1 düşüş kaydedilirken, yeni yılın Ocak ayında ise % 5 düşüş gerçekleşmiştir.

Yunanistan ile birlikte AB'nin en yüksek işsizlik oranına sahip iki ülkesinden biri olan İspanya'da işsizlik oranı Ocak ayında % 26,2 iken, Şubat ayında % 26,3 seviyesine yükselmiştir. İşsizlik oranının yıl sonunda % 27'ye yükseleceği tahmin edilmektedir.

Bu çerçevede, bir çok uzman, İspanya Hükümeti'nin tasarruf ve bütçe kesintileriyle borçları azaltmaya çalışmasını doğru bulmamaktadır. Böyle düşünen uzmanlar, asıl çözümün borç para ile bile olsa harcamaların ve tüketimin devam etmesi olduğunu ve ekonominin canlı tutularak işsizlik oranının daha da artmasının önüne geçilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Diğer Bazı Hedef Pazarlardaki Gelişmeler

BDT Ülkelerinde Gelişmeler

Rusya Pazarındaki Gelişmeler

İhracat sektörlerimizin en önemli ihracat pazarlarından Rusya ekonomisinin 2012 yılı genelinde büyüme oranı ise % 3,4 olarak açıklanmıştır. Bu rakamın son 3 yılın en düşük büyüme oranı olduğu kaydedilmektedir.

Ülke genelinde perakende satışlarda 2012 yılının ikinci yarısında başlayan yavaşlama yeni yılın ilk döneminde de devam etmiş ve Ocak ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 3,5 artarken, Şubat ayında % 3 artışın ardından Mart ayında kısmen toparlanarak % 4,4 artış göstermiştir.

Rusya genelinde resmi işsizlik oranının % 6 düzeylerinde olduğu kaydedilirken, 2013 yılı sonunda işsizlik oranında düşüş beklenmektedir.

Petrol fiyatlarındaki dalgalı seyir ve kamu harcamalarındaki artış nedeniyle Rusya'nın cari fazlasının 2012 yılında % 4 olan seviyesinden 2013 yılında % 2,5'e gerilemesi beklenmektedir.

Hazır giyim, deri ve tekstil ürünleri ihracatımız açısından önemli bir pazar olan Rusya ekonomisinde 2013 yılında bir yavaşlama olsa da iç pazardaki canlılığın devam etmesi beklenirken, olası bir küresel ekonomik krizde petrol fiyatlarının düşmesi durumunda gelirlerinin büyük bölümü petrole bağlı olan Rusya ekonomisinin orta ve uzun vadede düşük de olsa sıkıntıya girme olasılığı da mevcuttur. Nitekim Rusya Devlet Başkanı Putin'in de derinleşen küresel ekonomik krizin petrol ihracatçısı Rusya'yı 2013 yılında daha çok etkileyebileceğini vurgulayarak ekonomi yönetiminden gerekli tedbirleri almasını istediği belirtilmektedir.

Güncel tahminlere göre Rusya ekonomisinin 2013 yılında % 3 civarında bir oranda büyümesi öngörülürken, küresel krizin derinleşmesi durumunda bundan olumsuz etkilenecek Rus ekonomisinin büyüme oranının bu oranın altına düşebileceği belirtilmektedir.

Diğer BDT Ülkelerindeki Gelişmeler

Rusya dışındaki BDT ülkeleri ekonomileri 2012 yılında % 3,3 büyüme kaydederken, 2013 yılı için ise % 3,5 büyüme öngörülmektedir.

BDT ülkeleri arasında birçok ihracat sektörü açısından potansiyel vaadeden pazarlar arasında yeralan Kazakistan ekonomisi büyük oranda petrol ve doğalgaz ihracatına bağımlı bir hammadde ekonomisi olup, ekonomideki performansı petrol fiyatlarına paralel gelişmektedir. Kazakistan'da kişi başına düşen gelir resmi verilere göre yaklaşık 12 bin dolar düzeyine yükselmiştir.

Güncel verilere göre Kazak ekonomisi 2012 yılında % 5 oranında büyürken, 2013 yılının ilk çeyrek döneminde ise % 4,5 büyüme kaydedilmiştir. 2013 yılı geneli için büyüme tahmini ise % 5,5 olarak öngörülmektedir.

Ülkede işsizlik oranı da % 5 – 5,5 aralığında gayet düşük bir seviyede olup, 2012 yılı yıllık enflasyon oranı da % 5'in biraz üzerindedir.

BDT ülkeleri içinde büyük petrol rezervleri ve büyüyen ekonomisiyle önemli ülkelere biri olan Azerbaycan ekonomisinin daralma yaşanan 2011 yılının ardından 2012 yılında %3'e yakın bir oranda büyüdüğü tahmin edilmektedir. 2013 yılı için öngörülen büyüme rakamı ise % 4 düzeyindedir. Resmi rakamlara göre ülkede işsizlik oranı halen % 5,5 düzeyinde açıklansa da gerçek oranın % 10 civarında olduğu belirtilmektedir.

Türkiye'den yoğun bir yatırımın olduğu ve bir çok sektörde Türk mallarının hakim olduğu Azerbaycan ekonomisi ile ilgili olarak önümüzdeki dönemde GSYH'de artışın devam etmesi, özel sektörün ekonomideki payının yükselmesi, petrole olan bağımlılığın azaltılarak petrol dışı sektörün büyüme oranının ve yatırımların artması beklenmektedir.

BDT üyeleri arasında diğer önemli bir ülke olan Ukrayna'da ise, önceki yıllara göre nispeten daha istikrarlı seyreden siyasi ortam, ülkenin ekonomik krizin etkilerinden sıyrılma sürecini de hızlandırmış görünmektedir. Öte yandan, ülke ekonomisinin önemli bir kısmı hala kayıtdışı ekonomiden oluşması ekonomi yönetiminin önündeki en ciddi sorunlardan biridir.

Küresel krizin yaralarını sarmaya çalışan Ukrayna'da ekonomi performansını en çok etkileyen iki faktör olarak kur hareketleri ile önemli bir bölümü Rusya'dan alınan doğalgazın fiyatlandırılması gösterilirken, güncel verilere göre Ukrayna ekonomisinin 2012 yılında en fazla % 0,5 oranında büyüdüğü tahmin edilmektedir. Ukrayna ekonomisinin 2013 yılı için öngörülen büyüme oranı ise en iyi olasılıkla % 1 düzeyindedir. Öte yandan, ülke genelinde işsizlik oranının yaklaşık % 9 olduğu tahmin edilmektedir. Bu arada Ukrayna'da özellikle yılın 2. yarısında tüketimdeki durgunluk nedeniyle fiyatların düştüğü ve 2012 yılı genelinde ortalama fiyatların % 0,2 gerilediği kaydedilmektedir.

Bölgenin diğer önemli ülkesi ve deri ürünleri pazarlarımızdan olan Beyaz Rusya ekonomisi ise yüksek enflasyon problemiyle boğuşmaktadır. 2011 yılında % 53,2 olan yıllık enflasyonun 2012 yılı sonu itibariyle % 60,2'ye yükseldiği belirtilmektedir. Beyaz Rusya ekonomisinin 2012 yılında % 1,5 – 2,0 aralığında büyüdüğü tahmin edilirken, 2013 yılı için ise % 2 – 2,5 oranında bir büyüme öngörülmektedir. Bilindiği gibi Beyaz Rusya ekonomisi ve dış ticaret açısından büyük ölçüde Rusya'ya bağımlı olup, Beyaz Rusya, Rusya ve Kazakistan arasında kurulan gümrük birliği de 2012 yılının Ocak ayından beri yürürlükte. Bu çerçevede Beyaz Rusya ile Rusya arasındaki ticaret hacminin 2012 yılında 45 milyar dolara ulaştığı kaydedilmektedir.

Özellikle tekstil ve hammaddeleri ihracatımızda başlıca pazarlardan olan İran, son dönemde sıkıntılı bir süreçten geçmektedir. Bu çerçevede, ABD'nin öncülük ettiği ek mali yaptırımlara AB'nin de destek vermesinin de etkisiyle Türk bankacılık sistemi de İran bankaları ile çalışmama noktasında baskı altında olup, İran ile ticaret yapan Türk firmalarının ödemelerini tahsil etme seçenekleri sınırlanmış bulunmaktadır.

Bu kapsamda AB, İran'a yönelik yaptırımların kapsamını daha da genişleterek insani ihtiyaçlar dışında Avrupalı banka ve finans kuruluşlarının İran bankalarıyla tüm işlemlerini yasaklarken, İran Merkez Bankası'na yönelik kısıtlamaları da genişletmiştir. Son olarak İran'ın en önemli petrol müşterilerinden Hindistan'ın da son dönemde İran'dan petrol alımını azaltmasının ardından şimdi de bu ülkeden petrol ithalatını tamamen durdurmaya hazırlandığı bildirilmektedir. Uluslararası yaptırımlar nedeniyle İran'ın petrol gelirlerinin geçmiş yıllara göre % 50 azaldığı belirtilmektedir.

Öte yandan, İran para birimi Riyal'in dolar karşısında 2012 yılında % 50'ye yakın değer kaybetmesi ve İran Merkez Bankası'nın döviz sıkıntısı nedeniyle İran'a yapılan ithalatlarda döviz tahsisinde zorluk çıkarması Türkiye'den bu pazara yapılan ihracatı daha da zorlaştırmaktadır.

Diğer yandan, İran ekonomisinin ağırlaşan yaptırımlar nedeniyle 2012 yılında en az % 1 düzeyinde küçüldüğü tahmin edilirken, işsizlik oranının ise % 20'ye yaklaştığı tahmin edilmektedir. Halk hayat pahalılığından yakınmakta ve gerek ambargo, gerekse İran Hükümeti'nin döviz sıkıntısından dolayı kendi koyduğu yasaklar nedeniyle birçok kalem ürünün temininde zorluk yaşanmaktadır. İran ekonomisinin 2013 yılında ise en az % 1 – 1,5 oranında daralması beklenmektedir.

Ortadoğu pazarının önemli ülkelerinden ve Türkiye'nin yükselen ihracat pazarı Irak ekonomisinin 2012 yılında % 10'un üzerinde bir oranda büyüdüğü tahmin edilirken, 2013 yılında ise en az % 9 oranında büyüme beklenmektedir.

30 milyona yakın nüfusu ve gelecekte artması beklenen petrol gelirleri sayesinde özellikle ayakkabı, halı ve konfeksiyon sektörlerimiz için gittikçe büyüyen pazar haline gelen Irak'ın önemi ihracat sektörlerimiz açısından giderek daha da artmakta ve Kuzey Irak'ta bir çok Türk hazır giyim firması mağaza açmaktadır.

Öte yandan, yabancı petrol şirketlerinin Irak'ta petrol üretmeye başlamasıyla birlikte petrol ihracatının artması, buna paralel ülkenin mali durumunun düzelmesi ve büyümenin devam etmesi beklenmektedir. Halen milli gelirin büyük bölümü petrol ihracatından sağlanmaktadır.

Diğer yandan, bilindiği üzere Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi bölgeye gerçekleştirilen ithalatta "sevk öncesi inceleme" uygulamasını kesin olarak başlatmış, buna istinaden ihracatçıların ihraç mallarını sevk etmeden önce, yetkilendirilmiş olan Bureau Veritas ile SGS gözetim şirketlerinden uygunluk

belgesi edinmeleri zorunlu hale getirilmiştir. Sözkonusu uygulama nedeniyle ihracatçılarımız zaman ve maliyet yönünden çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır.

Dünyanın başlıca petrol ihracatçılarından Suudi Arabistan'da, ülkenin GSYH'sinin 600 milyar doları aştığı hesaplanırken, satın alma paritesine göre kişi başına gelir ise 25 bin dolar seviyesinde bulunmaktadır. Öte yandan, yüksek refah düzeyine rağmen genç nüfus arasında işsizlik oranının yüksek olduğu kaydedilmektedir.

Güncel verilere göre Suudi Arabistan'ın 2012 yılında % 6 düzeyinde bir oranda büyüdüğü tahmin edilirken, 2013 yılında ise % 4'ün üzerinde bir oranda büyüme beklenmektedir.

Başta tekstil ve hammaddeleri olmak üzere ihracat sektörlerimizin önemli bir pazarı olan Ortadoğu ülke grubundaki Suriye tarafından Serbest Ticaret Anlaşması'nın askıya alınması ve Türkiye'den yapılan ihracatlarda % 30 oranında ek gümrük vergisi uygulanması sonucunda genel ihracatın yanı sıra başta en fazla sektörel ihracatımızın olduğu tekstil ve hammaddeleri ihracatında 2012 yılında % 70,4 olmak üzere diğer sektörel ihracatlarda da sert düşüşler yaşanmaktadır.

Uluslararası yaptırımlar ve iç savaş nedeniyle Suriye ekonomisinin 2012 yılında % 10'un üzerinde bir oranda küçüldüğü tahmin edilirken, ülkede gıda ve akaryakıt temininde sıkıntılar yaşanmaktadır.

Türkiye'nin son dönemde önemli ticaret ortaklarından Mısır'da ise ekonomi siyasi sorunların gölgesinde kalmaya devam etmekle birlikte, ülke ekonomisinin 2012 yılında % 2 büyüdüğü açıklanmıştır. Son dönemde ekonomideki olumsuz gelişmeler ışığında Mısır'ın 2013 yılında da en fazla % 2 oranında büyümesi beklenmektedir. Ülkenin mevcut en acil ekonomik sorunu son dönemde Mısır para biriminin ABD doları karşısında önemli değer kaybetmesi ve ulusal altın-döviz rezervinin yarı yarıya azalmasına paralel yaşanan likidite sorunu olarak görülmektedir. Son dönemde ülkenin en önemli döviz ve geçim kaynağı olan turizm gelirlerinin de azaldığı kaydedilmektedir. Öte yandan, 2012 yılı sonunda % 12,3 olarak açıklanan işsizlik oranının da 2013 yıl sonunda % 13,5'e çıkmasından endişe edilmektedir.

Türkiye Ekonomisi Sert Fren Yaptı

2012 yılının ilk iki çeyrek döneminde sırasıyla % 3,3 ve % 2,9 büyüme gösteren Türkiye ekonomisi, 3. çeyrek dönemde % 1,6 büyüme ile verdiği ilk yavaşlama sinyallerini son çeyrekte % 1,4'e düşen büyüme oranı ile teyit etmiştir.. Bu sonuçla 2012 yılını % 2,2 büyüme ile kapatan Türkiye ekonomisi, böylelikle revize edilen % 3,2'lik OVP hedefinin de altında kalarak beklenenin altında büyümüştür.. Kişi başına milli gelir ise bu dönemde 10,504 dolara yükselmiştir. Bu dönemde en çok net ihracatın yanı sıra kısmen kamu harcamalarındaki artış büyüme oranına pozitif katkı

sağlarken, geçen yılın ikinci yarısında alınan önlemlerle daralan iç tüketimin büyüme oranını olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir.

Öte yandan, henüz resmi olarak açıklanmamakla birlikte 2013 yılının ilk çeyrek dönemi büyüme oranının kısmen toparlanma ile daha olumlu bir çizgide seyrettiği belirtilmektedir. Bu çerçevede uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S & P, Nisan ayının başında Türkiye'nin kredi notunu BB'den yatırım yapılabilir seviyenin bir kademe altı olan BB+ seviyesine yükseltirken, not artırımının gerekçeleri arasında olumlu ihracat performansına da dikkat çekilmektedir.

IMF'nin Nisan ayında yayımladığı 2013 Dünya Ekonomisinin Görünümü raporunda Türkiye ekonomisinin 2013 yılında % 3,4, 2014 yılında ise % 3,7 büyüyeceğini tahmin etmektedir.

Ekonominin lokomotifi olan ihracat 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 3,3 artışla 36,5 milyar dolara yükselirken, başlıca ihracat pazarlarımızın yeraldığı AB'deki daralmanın 2013 yılının kalan bölümünde de devam ederek ihracat artışını olumsuz yönde etkilemesi beklenmektedir. Öte yandan, kur sepetindeki değişimler ve Türk lirasındaki değerlenme de, ihracat sektörlerimizin rekabet gücünü önemli düzeyde etkilemektedir.

Öte yandan, 2012 yılında ithalatın hız kesmesiyle azalan dış ticaret açığında 2013 yılının ilk 2 aylık döneminde yeniden artışa geçen iç talebin de etkisiyle kısmi bir yükseliş sözkonusudur. TÜİK verilerine göre Türkiye genel ihracatı 2013 yılının ilk 2 aylık döneminde % 8,3 artışla 23,9 milyar dolara yükselirken, ithalat ise aynı dönemde % 8,3 artışla 38,2 milyar dolara yükselmiştir. Bu sonuçlara göre yılın ilk 2 aylık döneminde dış ticaret açığı % 8,4 artışla 14,3 milyar dolara yükselmiş ve ihracatın ithalatı karşılama oranı geçen yılın aynı döneminde % 62,7 iken, bu yılın Ocak-Şubat döneminde de % 64,7 olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılının kalan dönemlerinde sektörlerimizin en büyük ihracat pazarı olan AB'nin borç krizine bağlı olarak daralması beklenirken, alternatif pazarlar olarak değerlendirilen Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Rusya'daki gelişmelerin de dış ticaret dengesinin seyrinde etkili olacağı düşünülmektedir. Bu dönemde Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerine yapılan ihracatta artışlar yaşanırken, AB ülkelerinin toplam ihracat içindeki payı da –sektörler arasında farklar yaşansa da- düşmeye devam etmektedir.

Öte yandan, azalan dış ticaret açığına paralel olarak 2012 yılında gerileyen cari açık ise yılın ilk 2 aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 9,6 artarak 10,9 milyar dolara yükselmiştir. Önümüzdeki dönemde artması öngörülen yurtiçi tüketime paralel artması beklenen ithalat ile birlikte Türk ekonomisinin dış finansman ihtiyacı da sürmekte ve ekonomi üzerinde önemli bir risk unsuru olarak görülmeye devam etmektedir.

Sanayi üretiminde yılın ilk çeyrek döneminde olumlu sinyaller alınmaktadır, nitekim TÜİK sanayi üretim endeksine göre imalat sanayii endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre 2012 yılının genelinde ortalama % 2,2 artış gösterirken, yeni yılın ilk ayında % 3,4, Şubat ayında ise hızlanarak % 7

artmış bulunmaktadır. Merkez Bankası tarafından açıklanan kapasite kullanım verilerine göre ise imalat sanayii kapasite kullanım oranı 2013 yılı Ocak ayında geçen yılın aynı ayına göre % 2,3 düşüşle % 72,4'e gerilerken, Şubat ayında geçen yıla göre % 0,7 azalarak % 72,2'ye gerilemiş, Mart ayında ise yine bir önceki yıla göre % 0,4 düşüşle % 72,7 olarak kaydedilmiştir.

Öte yandan, ekonominin yavaşlamasıyla birlikte yılın son döneminde işsizlik oranlarında yükseliş söz konusudur. Bu çerçevede TÜİK tarafından açıklanan verilere göre işsizlik oranı 2012 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 0,3 artarak % 9,4'e yükselirken, Aralık ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 0,3 artarak % 10,1 seviyesine yükselmiş ve yeni yılın ilk ayında ise geçen yılın aynı dönemine göre % 0,4 artarak % 10,6 olarak açıklanmıştır.

İhracat sektörlerimizi yakından ilgilendiren döviz kurlarıyla ilgili olarak, rekabet gücünü doğrudan etkileyen euro/dolar paritesinde Ocak-Şubat döneminde 1,36 – 1,37 seviyelerine dek yükselen parite, Mart ayının ilk haftası itibariyle doların yükselmesi sonucu tekrar 1,30 – 1,31 seviyesine gerilerken, Nisan ayının ilk haftası itibariyle 1,28 - 1,29 sınırına kadar gerilemiştir.

Son gelişmeler çerçevesinde Merkez Bankası Para Politikası Kurulu politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını % 5,5'den % 5'e indirirken, gecelik faiz oranlarını borçlanmada % 4,5'den % 4'e, borç vermede ise % 7,5'den % 7'ye düşürmüştür. Kurul tarafından yapılan açıklamada yurt içi tüketimde sağlıklı bir toparlanma izlenirken ihracatın zayıf küresel talebin etkisiyle yavaşladığı ve iç talepteki canlanmaya bağlı olarak cari işlemler açığında bir miktar yükseliş gözlenirse de mevcut politika çerçevesi ve emtia fiyatlarında gözlenen düşüşün cari işlemler açığındaki artış eğilimini sınırlayacağı ifade edilmektedir. Sanayi ve ihracat sektörleri son faiz indirimini yavaşlayan ekonominin canlanması ve son dönemde kıpırdanma yaşanan sanayinin toparlanmaya devam etmesi noktasında geç kalınmış ama yararlı bir adım olarak değerlendirilmektedir.

2013 yılında da, başta Euro Bölgesi kaynaklı olmak üzere küresel ekonomiye ilişkin risklerin varlığını koruyacağı tahmin edilmektedir. Bu çerçevede, döviz kurundaki gelişmelerin sağladığı nisbi rekabet avantajına rağmen dış talepte 2013 yılında radikal bir toparlanma beklenmemektedir. Mevcut iç ve dış ortam çerçevesinde 2013 yılında Türkiye ekonomisini bekleyen en önemli risklerin başında başta Euro Bölgesi olmak üzere Avrupa ekonomilerinde belirginleşen durgunluğun ihracatımıza yaptığı olumsuz etkinin daha da artmasının yanı sıra bölge ülkeleriyle yaşanan siyasi sorunların ihracatımıza yaptığı olumsuz etkiler yer almaktadır.

Bu noktada, ülkemizin ticari ilişkilerinin ağırlıklı olduğu başta AB olmak üzere gelişmiş ülkelerde istihdam alanındaki toparlanmanın çok zayıf olması ve bununla bağlantılı olarak önümüzdeki dönemlerde bu ülkelere özel tüketim harcamalarının zayıf kalmasının sonucunda bu ülkelere ihracatlarda yavaşlamanın önümüzdeki dönemde de devam etmesi beklenmektedir.

II. İHRACATIN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Deri ve Deri Ürünleri İhracatında % 16,7 Artış

Türkiye İhracatçılar Meclisi kayıt rakamlarına göre, 2013 yılı Ocak-Mart döneminde Türkiye genel ihracatı % 3,3 oranında artarak 36,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Aynı dönemde Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatı ise % 16,7 artışla 400,9 milyon dolara yükselmiştir. (Bkz. Tablo II.1)

2013 yılı Ocak-Mart döneminde gerçekleştirilen milyon dolar tutarındaki deri ve deri mamülleri ihracatı ile sektörün Türkiye toplam ihracatındaki payı % 1,1 olmuştur. 2012 yılının aynı döneminde bu rakam % 1,0 düzeyinde bulunuyordu.

Deri ve deri mamülleri ihracatının Türkiye genel ihracatından aldığı pay aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo – III.1

Türkiye'nin Genel İhracatında Deri ve Deri Ürünleri İhracatının Payı						
Birim: 1000\$	2011	2012	11/12 Değişim %	2012 Ocak-Mart	2013 Ocak-Mart	12/13 Değişim %
Türkiye Genel İhracatı	134.906.869	151.860.846	11,3	35.307.370	36.484.878	3,3
Deri ve Deri Mamülleri İhracatı	1.479.274	1.605.069	18,2	343.564	400.931	16,7
Deri ve Deri Mamülleri İhracatının Genel İhracat İçindeki Payı %	1,1	1,1		1,0	1,1	

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları

III. AYLAR İTİBARIYLA İHRACATIN SEYRİ

Deri ve Deri Ürünleri İhracatı Ocak Ayında % 28,7 Arttı

2013 yılı Ocak-Mart döneminde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatının aylık seyri incelendiğinde, Ocak ayında iyi bir başlangıç yaparak geçen yılın aynı dönemine göre % 28,7 artışla 115,6 milyon dolara yükseldiği, Şubat ayında ise % 26,3 artışla 130,8 milyon dolar olarak kaydedildiği görülmektedir. Deri ve deri ürünleri ihracat seyri Mart ayında ise hız keserek bir önceki yılın aynı dönemine göre % 3 artışla 154,5 milyon olarak kaydedilmiştir. Bu verilere göre 2013 yılı Ocak-Mart döneminde deri ve deri ürünleri ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre % 16,7 artışla 400,9 milyon dolara yükselmiştir.

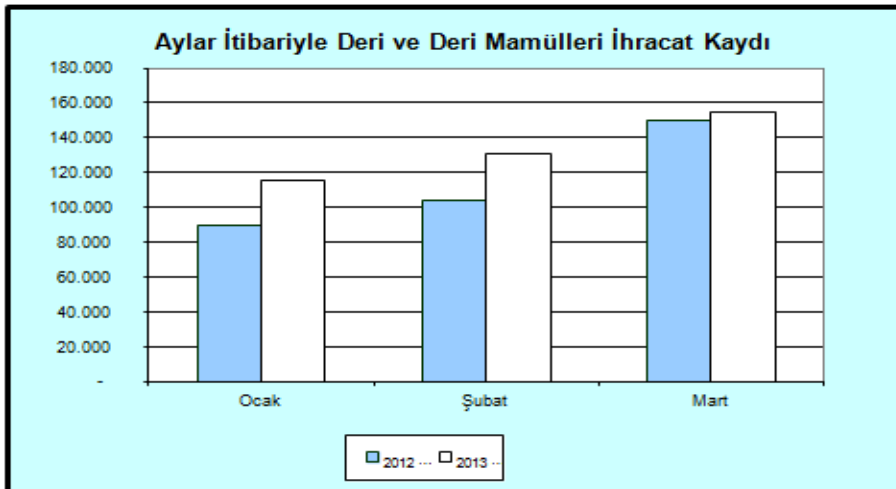
2012-2013 yılı Ocak-Mart dönemi deri ve deri mamulleri ihracatı aylık seyri, aşağıdaki tablolarda görülmektedir.

Tablo – IV.1

Aylar İtibariyle Deri ve Deri Mamülleri İhracat Kaydı			
Birim: 1000 \$	2012 Ocak-Mart	2013 Ocak-Mart	2011 / 2012 % Değişim
Ocak	89.790	115.561	28,7
Şubat	103.581	130.802	26,3
Mart	149.980	154.504	3,0
TOPLAM	343.564	400.931	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri

Grafik – IV.1

IV. BAŞLICA ÜLKE GRUPLARI VE ÜLKELER İTİBARIYLA İHRACAT

Başlıca Pazarlar Bazında Değerlendirme

Deri ve deri ürünleri ihracatımızın ülkeler bazında en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 41,9 artışla 109 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya'nın Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 27,2'dir.

Deri ve deri ürünleri ihracatının AB pazarındaki önemli ülkesi İtalya'ya yapılan ihracat, düşüşle geçen 2012 yılının ardından yeni yılın ilk 3 ayında % 9,7 artarak 31,1 milyon dolara yükselmiştir. AB pazarının diğer önemli ülkesi Almanya'ya deri ürünleri ihracatı ise aynı dönemde % 3,6 düşüşle 24,6 milyon dolar olmuştur. Bu dönemde deri ürünleri ihracatında İtalya'nın payı % 7,8 olurken, Almanya'nın payı ise % 6,1'e gerilemiştir.

Deri ve deri ürünleri ihracatında diğer öne çıkan ülkeler arasında bu dönemde ihracatta % 40,3 artış ile 25,6 milyon dolara yükselerek 2. sıraya yükselen ve payını % 6,4'e çıkaran Irak'ın yanı sıra % 9,6 artarak deri ve deri ürünleri pazarları içinde 5. sıraya yükselen Ukrayna ile % 70,1 artışla 7,4 milyon dolara çıkarak bu dönemde 11. büyük pazar olan ve payını % 1,8'e çıkaran Kırgızistan'dır.

Öte yandan, deri ve deri ürünleri ihracatında AB pazarının diğer önemli ülkeleri olan İngiltere'ye bu dönemde yapılan ihracat % 5 azalarak 15,7 milyon dolara gerilerken, diğer önemli pazar Fransa'ya yapılan ihracat ise % 0,1 düşüşle 14,7 milyon dolara gerilemiş bulunmaktadır.

Asya pazarının iki önemli ülkesi Çin ve Hong Kong'a yapılan deri ürünleri ihracatı ise aynı dönemde sırasıyla % 13,3 ve % 4,8 artışla 10,1 ve 9 milyon dolara yükselirken, deri ürünleri ihracatındaki payları da sırasıyla % 2,5 ve % 2,2 olarak kaydedilmiştir.

Geçmiş dönemlerde, dönem dönem ilk 10 pazar arasına giren diğer önemli pazarlarımızdan Bulgaristan, Hollanda, ABD, Kazakistan ve İspanya, bu dönemde sırasıyla 12., 13., 15., 16. ve 19. pazarlar olarak kendilerine yer bulmuşlardır. (Bkz. Tablo syf. 45)

TÜRKİYE DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI

	2012 MART 1000 \$	2013 MART 1000 \$	DEĞİŞİM %	2012 OCAK-MART 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	2013 OCAK-MART 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	DEĞİŞİM %
1 RUSYA FEDERASYONU	32.885	41.573	26,4	76.841	22,4	109.037	27,2	41,9
2 İTALYA	12.787	12.493	-2,3	28.356	8,3	31.106	7,8	9,7
3 İRAK	8.220	10.984	33,6	18.225	5,3	25.564	6,4	40,3
4 ALMANYA	9.376	8.382	-10,6	25.511	7,4	24.590	6,1	-3,6
5 UKRAYNA	11.634	6.634	-43,0	14.388	4,2	15.765	3,9	9,6
6 İNGİLTERE	5.548	4.907	-11,6	16.502	4,8	15.670	3,9	-5,0
7 FRANSA	4.733	4.164	-12,0	14.888	4,3	14.667	3,7	-0,1
8 SUUDİ ARABİSTAN	4.002	4.865	21,6	10.115	2,9	10.737	2,7	6,2
9 ÇİN HALK CUMHURİYETİ	3.059	3.698	20,9	8.882	2,6	10.061	2,5	13,3
10 HONG KONG	3.867	3.723	-3,7	8.556	2,5	8.965	2,2	4,8
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	96.110	101.422	5,5	222.064	64,7	266.164	66,4	19,9
TOPLAM DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI	149.980	154.504	3,0	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Ülke Grupları Bazında Değerlendirme

Ülke grupları açısından değerlendirildiğinde, Rusya'nın başını çektiği eski Doğu Bloğu ülke grubu, bu dönemde % 28,5 artış ve 133 milyon dolar ihracat değeriyle payını % 33,2'ye çıkararak AB-27 ülke grubuna yapılan ihracatı geçmiş ve ilk sıraya yerleşmiştir.

Deri ve deri ürünleri ihracatında geleneksel önemli pazarımız olan AB-27 ülke grubuna yapılan ihracat ise bu dönemde % 1 oranında azalarak 131,5 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Bu ülke grubunun Türkiye toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı ise % 32,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ülke grupları arasında bu dönemde en yüksek artış oranı ise % 39,5 ile Ortadoğu ülke grubunda kaydedilmiştir. Ortadoğu ülkelerine bu dönemde 52,9 milyon dolar değerinde deri ve deri ürünleri ihracatı yapılırken, toplam deri ihracatı içindeki payı ise % 13,2'ye yükselmiştir.

Ülke grupları açısından diğer yüksek oranlı artışlarda Afrika ülkeleri grubuna ihracat % 32,3 artış göstererek 14,1 milyon dolara yükselirken, Türk Cumhuriyetleri ülke grubuna yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı ise % 27,5 oranında artış ile 26,2 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Ülke Grupları İtibariyle Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracat Kaydı

	2012 MART 1000\$	2013 MART 1000\$	DEĞİŞİM %	PAY %	2012 OCAK-MART 1000\$	2013 OCAK-MART 1000\$	DEĞİŞİM %	PAY %
Eski Doğu Bloku Ülkeleri Toplamı (Rusya Fed., Ukrayna, Sırbistan, B. Rusya vb.)	50.174	51.921	3,5	33,6	103.513	132.997	28,5	33,2
AB Ülkeleri (27) Toplamı	52.953	46.156	-12,8	29,9	132.808	131.499	-1,0	32,8
Ortadoğu Ülkeleri Toplamı (Irak, S. Arabistan, İsrail, BAE vb.)	16.198	22.928	41,5	14,8	37.941	52.923	39,5	13,2
Asya ve Okyanusya Ülkeleri Toplamı (Çin, Hong Kong, Japonya, G. Kore vb.)	9.934	11.734	18,1	7,6	23.687	27.773	17,2	6,9
Türk Cumhuriyetleri Toplamı (Kazakistan, Azerbaycan, Özbekistan, vb.)	9.193	10.025	9,1	6,5	20.573	26.238	27,5	6,5
Afrika Ülkeleri Toplamı (Fas, Mısır, Libya, Tunus vb.)	4.545	6.010	32,2	3,9	10.634	14.067	32,3	3,5
Amerika Ülkeleri Toplamı (ABD, Kanada, Brezilya, Meksika vb.)	4.078	2.624	-35,7	1,7	8.129	8.103	-0,3	2,0
Diğer Avrupa Ülkeleri Toplamı (Norveç, İsviçre, KKTC)	2.487	2.438	-2,0	1,6	4.869	5.779	18,7	1,4
Serbest Bölgeler Toplamı	417	668	60,2	0,4	1.159	1.299	12,1	0,3
Toplam Deri ve Deri Ürünleri İhracat Kaydı	149.980	154.504	3,0	100,0	343.316	400.679	16,7	100,0

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

AB'ne İhracatta % 1 Düşüş

Deri ve deri mamulleri ihracatımızda iki büyük pazarımızdan biri olan AB-27 ülkelerine yönelik ihracatımız, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 1 oranında azalarak 131,5 milyon dolara gerilemiştir.

AB ülkeleri arasında 31,1 milyon dolarlık ihracat ve % 7,8'lik payla İtalya, 24,6 milyon dolar ihracat ve % 6,1'lik payla Almanya, 15,7 milyon dolar değerinde ihracat ve % 3,9 payla İngiltere ile 14,7 milyon dolar ihracat ve % 3,7 payla Fransa en büyük alıcılardır.

Bu dönemde deri ve deri mamulleri ihracatı İtalya'ya % 9,7 oranında artarken, Almanya, İngiltere ve Fransa'ya sırasıyla % 3,6, % 5, % 0,1 oranlarında düşmüş bulunmaktadır.

İtalya AB Pazarında Birinci

Deri ve deri ürünleri ihracatında Rusya Federasyonu'ndan sonra en önemli ikinci pazarımız olan İtalya'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre % 9,7

oranında artarak 31,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylece, İtalya'nın deri ve deri ürünleri ihracatımızdaki payı bu dönemde % 7,8'e yükselmiştir.

İtalya pazarına en fazla saraciye ürünleri ihracatı yapılmakta olup, bu gruptaki ürünlerden yapılan ihracat bu dönemde % 7,1 oranında artış göstererek 16,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

İtalya'nın toplam saraciye ihracatındaki payı % 28,4 olup, bu ürün grubunda Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı pazar durumundadır.

Almanya'ya İhracat Durgun

Almanya'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı, durgun geçen 2012 yılının ardından, 2013 yılının ilk çeyrek döneminde de % 3,6 oranında azalarak 24,6 milyon dolara gerilemiştir. Böylece, Almanya'nın deri ve deri ürünleri ihracatımızdaki payı bu dönemde % 6,1'e gerilemiştir.

Almanya pazarına en fazla deri-kürk konfeksiyon ihracatı yapılmakta olup ve bu gruptaki ürünlerden yapılan ihracat bu dönemde % 17,6 oranında düşüş göstererek 6,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Deri-kürk konfeksiyon ihracatında Almanya'nın pazar payı yaklaşık % 6,4 olup, bu dönemde 3. büyük pazarımız durumundadır.

İngiltere ve Fransa'ya İhracatta Düşüş

AB ülke grubunun önemli pazarı İngiltere'ye yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı, 2013 yılının ilk çeyrek döneminde % 5 oranında azalarak 15,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylece İngiltere'nin deri ve deri ürünleri ihracatımızdaki payı % 3,9'a gerilemiştir.

AB ülke grubunun diğer önemli bir pazarı olan Fransa'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı ise, 2013 yılı Ocak-Mart döneminde % 0,1 oranında azalarak 14,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Fransa'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 3,7'dir.

Bulgaristan ve Romanya'ya İhracat Çıkarken, Hollanda ve İspanya'ya Düşüş Var

AB ülke grubunda yeralan diğer önemli pazarlardan Bulgaristan'a yapılan ihracat, anılan dönemde % 7 oranında artarak 7,2 milyon dolara yükselirken, bu ülkenin toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı da % 1,8 olmuştur. Aynı dönemde Hollanda'ya yapılan ihracat % 0,9 düşüşle 6,6 milyon dolara gerilerken, bu ülkenin payı ise % 1,7'ye gerilemiştir.

Bu dönemde AB ülkelerinin çoğuna deri ve deri ürünleri ihracatı düşerken, Romanya'ya yapılan ihracat ise % 22,1 gibi iyi bir artışla 5 milyon dolara yükselmiş ve deri ürünleri ihracatındaki payı da % 1,3 olarak kaydedilmiştir. Önceki yılların başlıca pazarlarından İspanya'ya yapılan ihracat ise bu dönemde % 41,8 gibi ciddi bir düşüşle 4,1 milyon dolara gerilemiş ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 1 olarak kaydedilmiştir.

Daha alt sıralarda yer almasına karşın bu dönemde % 237,2 artışla 2,2 milyon dolar değerinde deri ve deri ürünleri ihracatı yapılan Estonya da ihracat artışında dikkat çeken pazarlar arasında yer almaktadır.

AB ülkelerine 2012-2013 Ocak-Mart döneminde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı aşağıdaki tablodaki gibidir.

AB Ülkelerine Deri ve Deri Mamulleri İhracatı 2012-2013 Ocak-Mart					
Birim: 1000 \$	2012 OCAK-MART 1000 \$	TOPLAM DERİ.'DE PAY %	2013 OCAK-MART 1000 \$	TOPLAM DERİ.'DE PAY %	2012 / 13 DEĞİŞİM %
İTALYA	28.356	8,3	31.106	7,8	9,7
ALMANYA	25.511	7,4	24.590	6,1	-3,6
İNGİLTERE	16.502	4,8	15.670	3,9	-5,0
FRANSA	14.688	4,3	14.667	3,7	-0,1
BULGARİSTAN	6.692	1,9	7.159	1,8	7,0
HOLLANDA	6.687	1,9	6.630	1,7	-0,9
ROMANYA	4.117	1,2	5.026	1,3	22,1
İSPANYA	7.020	2,0	4.088	1,0	-41,8
AVUSTURYA	3.941	1,1	3.168	0,8	-19,6
DANİMARKA	3.753	1,1	2.931	0,7	-21,9
BELÇİKA	2.745	0,8	2.700	0,7	-1,6
YUNANİSTAN	3.194	0,9	2.306	0,6	-27,8
ESTONYA	663	0,2	2.237	0,6	237,2
İSVEC	1.404	0,4	2.058	0,5	46,6
POLONYA	1.982	0,6	1.955	0,5	-1,4
FINLANDIYA	745	0,2	1.148	0,3	54,0
ÇEK CUMHURİYETİ	1.151	0,3	1.045	0,3	-9,2
SLOVAKYA	839	0,2	951	0,2	13,4
LİTVANYA	1.015	0,3	600	0,1	-40,9
MACARİSTAN	815	0,2	578	0,1	-29,0
PORTEKİZ	286	0,1	299	0,1	4,7
İRLANDA	196	0,1	279	0,1	42,5
LETONYA	266	0,1	211	0,1	-20,7
LÜKSEMBURG	1	0,0	34	0,0	100,0
SLOVENYA	211	0,1	34	0,0	-84,1
MALTA	31	0,0	29	0,0	-6,3
AB (27) TOPLAMI	132.808	38,7	131.499	32,8	-1,0
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Eski Doğu Bloku Ülkelerine İhracatta Hızlı Artış

2013 yılının ilk çeyrek döneminde AB-27 pazarını geçerek en büyük ihracat pazarı olan Eski Doğu Bloku ülke grubuna yönelik ihracat bu dönemde % 28,5 oranında artış ile 133 milyon dolara yükselmiştir. Eski Doğu Bloku ülke grubunun payı ise aynı dönemde % 33,2'ye çıkmış bulunmaktadır.

Bu ülke grubunda yeralan Rusya, deri sektörü açısından en önemli pazar olup, bu ülkeye yapılan ihracat söz konusu dönemde % 41,9 oranında artarak 109 milyon dolara yükselmiştir.

Bu ülke grubunun diğer önemli pazarı Ukrayna'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı söz konusu dönemde % 9,6 oranında artarak 15,8 milyon dolar olarak gerçekleşirken, söz konusu ülkenin deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı ise % 3,9'a yükselmiştir.

Bu ülke grubunda yer alan Sırbistan'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı aynı dönemde % 9,3 düşüşle 1,6 milyon dolara düşerken, Gürcistan'a yapılan ihracat ise % 19,5 düşüşle 1,1 milyon dolara gerilemiştir.

Geçmiş dönemlerin yükselen pazarlarından Beyaz Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı bu dönemde % 53,2 düşüşle 1,1 milyon dolara gerilerken, Kosova'ya ihracatta kaydedilen % 25,8 oranında artış ise dikkat çekicidir.

Rusya Pazarına İhracatta % 41,9 Artış

2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 41,9 artışla 109 milyon dolar değerinde deri ve deri ürünleri ihracatı yapılan en önemli deri ve deri ürünleri pazarımız Rusya'nın toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 27,2'ye yükselmiş bulunmaktadır.

Rusya'ya en fazla deri-kürk konfeksiyon ihracatı yapılmakta olup, söz konusu dönemde bu ürün grubunda Rusya'ya yapılan ihracat % 46,1 oranında artarak 49,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin toplam deri-kürk konfeksiyon ihracatının % 52,7'si Rusya'ya yapılmakta olup, doğal olarak en büyük pazar durumundadır.

Rusya'ya ihracatta diğer önemli bir ürün grubu ayakkabı olup, bu ürün grubunda 44,2 milyon dolar ihracat ve % 23,1 pazar payı ile Rusya birinci pazar konumundadır. Rusya'ya bu dönemde ayakkabı ihracatında % 37,9 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

Eski Doğu Bloku ülkelerine 2012-2013 Ocak-Mart döneminde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı aşağıdaki tablodaki gibidir.

Eski Doğu Bloku Ülkelerine Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$					
	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
RUSYA FEDERASYONU	76.841	22,4	109.037	27,2	41,9
UKRAYNA	14.388	4,2	15.765	3,9	9,6
SİRBİSTAN	1.720	0,5	1.559	0,4	-9,3
GÜRCİSTAN	1.380	0,4	1.110	0,3	-19,5
BEYAZ RUSYA	2.331	0,7	1.090	0,3	-53,2
ARNAVUTLUK	822	0,2	904	0,2	10,0
KOSOVA	610	0,2	767	0,2	25,8
BOSNA-HERSEK	813	0,2	749	0,2	-7,9
MAKEDONYA	1.165	0,3	732	0,2	-37,2
HIRVATİSTAN	230	0,1	665	0,2	189,6
MOLDAVYA	1.504	0,4	569	0,1	-62,2
Eski Doğu Bloku Ülkeleri Toplamı	103.513	30,2	132.997	33,2	28,5
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Kırgızistan ve Tacikistan'a İhracatta Hızlı Artış

Türk Cumhuriyetleri olarak adlandırdığımız ülkelere yönelik ihracat 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 27,5 oranında artarak 26,2 milyon dolar olmuştur.

Bu grubun yükselen pazarı olan Kırgızistan'a yapılan ihracat söz konusu dönemde % 70,1 artışla 7,4 milyon dolara yükselerek bu ülke grubunun en büyük pazarı haline gelirken, pazar payı da % 1,8'e yükselmiştir.

Bu grupta önceki dönemlerin başlıca pazarı olan Kazakistan'a yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı bu dönemde % 5,2 azalarak 5,5 milyon dolara düşmüş bulunmaktadır.

Bu ülke grubunda yeralan diğer önemli pazar Azerbaycan'a anılan dönemde % 4,4 artışla 4,4 milyon dolar değerinde ihracat yapılırken, Tacikistan'a % 159 artışla 3,4 milyon dolar, Türkmenistan'a ise % 13,9 artışla 3,1 milyon dolar değerinde deri ve deri ürünü ihracatı yapılmıştır.

Türk Cumhuriyetlerine 2012-2013 Ocak-Mart döneminde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı aşağıdaki tablodaki gibidir.

Türk Cumhuriyetleri'ne Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$					
	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
KIRGIZISTAN	4.354	1,3	7.406	1,8	70,1
KAZAKİSTAN	5.767	1,7	5.470	1,4	-5,2
AZERBAYCAN	4.196	1,2	4.381	1,1	4,4
TACİKİSTAN	1.330	0,4	3.446	0,9	159,0
TÜRKMENİSTAN	2.756	0,8	3.140	0,8	13,9
ÖZBEKİSTAN	2.170	0,6	2.396	0,6	10,4
Türk Cumhuriyetleri Toplamı	20.573	6,0	26.238	6,5	27,5
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Ortadoğu Ülkelerine İhracat % 39,5 Arttı

Deri ürünleri ihracatımız içinde % 13,2 paya sahip olan Ortadoğu ülkelerine bu dönemde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre % 39,5 oranında artarak 52,9 milyon dolara yükselmiştir.

Bu ülke grubunda en önemli pazarımız olan Irak'a yapılan ihracatta % 40,3 artış gerçekleşmiş ve 25,6 milyon dolarlık ihracat düzeyine ulaşılmıştır. Böylelikle, Irak'ın toplam deri ihracatındaki payı % 6,4'e yükselmiştir.

Sözkonusu ülke grubunun diğer önemli pazarı olan Suudi Arabistan'a yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı ise bu dönemde % 6,2 artış göstererek 10,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ortadoğu ülke grubunun diğer önemli bir pazarı da, bu dönemde 6,6 milyon dolar değerinde deri ve deri ürünleri ihracatı yapılarak, geçen yıla göre % 82,2 artış yaşanan BAE'dir.

Sözkonusu ülke grubu içindeki önemli pazarlarımızdan İsrail'e yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı ise bu dönemde % 16,1 artış göstererek 2,4 milyon dolar olarak gerçekleşirken, İran'a yapılan ihracat ta % 46,6 artışla yaklaşık 2 milyon dolara ulaşmıştır.

İhracat değerleri yüksek olmamakla birlikte sırasıyla % 2463 ve % 188,2 artışlarla sırasıyla 1,5 milyon dolar ve 1,1 milyon dolar değerinde ihracat yapılan Yemen ve Kuveyt de bu dönemde Ortadoğu'nun ihracat artışı açısından dikkat çeken diğer pazarları olmuşlardır.

Ortadoğu ülkelerine 2012-2013 Ocak-Mart döneminde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı aşağıdaki tablodaki gibidir.

Orta Doğu Ülkelerine Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$					
	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
IRAK	18.225	5,3	25.564	6,4	40,3
SUUDİ ARABİSTAN	10.115	2,9	10.737	2,7	6,2
BİRLEŞİK ARAP EMİRL.	3.612	1,1	6.581	1,6	82,2
İSRAİL	2.098	0,6	2.436	0,6	16,1
İRAN	1.331	0,4	1.951	0,5	46,6
YEMEN	58	0,0	1.492	0,4	2462,9
KUVEYT	369	0,1	1.064	0,3	188,2
UMMAN	688	0,2	990	0,2	43,8
URDÜN	244	0,1	959	0,2	293,0
LÜBNAN	1.002	0,3	843	0,2	-15,9
Ortadoğu Ülkeleri Toplamı	37.941	11,1	52.923	13,2	39,5
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Asya ve Okyanusya Ülkeleri Pazarında Çin ve Hong Kong Lider

Asya ve Okyanusya ülke grubuna 2013 yılının Ocak-Mart döneminde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı, bir önceki yıla göre % 17,2 oranında artarak 27,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup, bu ülke grubunun toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı % 6,9 olmuştur.

Bu ülke grubunda en büyük alıcı Çin olup, Hong Kong da diğer bir önemli pazardır. Çin'e yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı bu dönemde % 13,3 oranında artarak 10,1 milyon dolara yükselirken, Hong Kong'a yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı ise % 4,8 artarak 9 milyon dolara çıkmıştır. Çin'in bu dönemde deri ihracatındaki payı % 2,5 olurken, Hong Kong'un payı ise % 2,2 düzeyindedir.

2012 yılında Çin ve Hong Kong'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatının büyük bölümü yarı işlenmiş/bitmiş deri ve kürkten oluşmaktadır. Bu dönemde Çin'e % 5,3 artışla 8,7 milyon dolar değerinde yarı işlenmiş/bitmiş deri ve kürk ürünü ihraç edilirken, Hong Kong'a ise % 7,6 artışla 7,9 milyon dolar değerinde ihracat yapılmıştır.

Asya pazarının diğer önemli bir ülkesi olan G. Kore'ye bu dönemde % 94,2 artışla 2,6 milyon dolar değerinde ihracat yapılırken, Avustralya pazarına yapılan ihracatın % 38,3 artarak 1,2 milyon dolara ulaşması dikkat çekmektedir. Aynı dönemde Japonya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı ise % 27,2 artışla 1,1 milyon dolara yükselmiştir.

İhracat değerleri yüksek olmamakla birlikte bu dönemde Tayvan'a yapılan ihracatta yaşanan % 245,7 oranında artış ile Bangladeş'e yapılan ihracatta yaşanan % 123,8 oranında artış da dikkat çekmektedir.

Asya ve Okyanusya ülkelerine 2012 ve 2013 yıllarının Ocak-Mart dönemlerinde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatının karşılaştırmalı seyri aşağıdaki tablodan izlenebilmektedir.

Asya ve Okyanusya Ülkelerine Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$					
	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	8.882	2,6	10.061	2,5	13,3
HONG KONG	8.556	2,5	8.965	2,2	4,8
GÜNEY KORE	1.329	0,4	2.581	0,6	94,2
AVUSTRALYA	842	0,2	1.165	0,3	38,3
JAPONYA	826	0,2	1.050	0,3	27,2
TAYVAN	252	0,1	871	0,2	245,7
BANGLADEŞ	315	0,1	706	0,2	123,8
HINDİSTAN	741	0,2	502	0,1	-32,3
ENDONEZYA	538	0,2	339	0,1	-37,1
SINGAPUR	190	0,1	324	0,1	70,0
TAYLAND	102	0,0	310	0,1	205,1
Asya ve Okyanusya Ülkeleri Toplamı	23.687	6,9	27.773	6,9	17,2
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Afrika Pazarına İhracatta % 32,3 Artış

Deri ürünleri ihracatımız içinde % 3,5 oranında paya sahip olan Afrika ülkelerine, 2013 yılı Ocak-Mart döneminde 14,1 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilirken, bu ülke grubuna yönelik ihracatta % 32,3 artış yaşanmıştır.

Bu ülke grubunda bu dönemde en büyük pazar olan Libya'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı % 35,7 oranında artarak 3,4 milyon dolar olmuştur.

Aynı dönemde, bu ülke grubunda yer alan Cezayir'e yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı % 68,7 gibi yüksek bir oranda artarak 3,3 milyon dolar olarak gerçekleşirken, Mısır'a yapılan ihracat % 36,9 artışla 2,4 milyon dolara ulaşmış, Tunus'a yapılan ihracat ise % 11,7 oranında artışla 1,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Daha alt sıralarda yer almasına karşın Sudan ve G. Afrika Cumhuriyeti'ne yapılan ihracatın sırasıyla % 92,2 ve % 106 oranlarında artması da dikkat çekmektedir.

Afrika ülkelerine bu dönemde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatının karşılaştırmalı seyri aşağıdaki tablodan izlenebilmektedir.

Afrika Ülkelerine Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$					
	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
LIBYA	2.518	0,7	3.418	0,9	35,7
CEZAYİR	1.954	0,6	3.297	0,8	68,7
MISIR	1.727	0,5	2.365	0,6	36,9
TUNUS	1.610	0,5	1.798	0,4	11,7
SUDAN	400	0,1	769	0,2	92,2
GÜNEY AFRIKA CUMH.	324	0,1	667	0,2	106,0
NIJERYA	396	0,1	462	0,1	16,7
Afrika Ülkeleri Toplamı	10.634	3,1	14.067	3,5	32,3
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7
<i>Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları</i>					

Amerika Pazarında % 0,3 Düşüş

Deri ürünleri ihracatımız içinde % 2 oranında paya sahip olan Amerika ülkelerine, bu dönemde 8,1 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilirken, bu ülke grubuna yönelik ihracatta % 0,3 düşüş yaşanmıştır.

Bu ülke grubunda en önemli pazar olan ABD'ye bu dönemde yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı % 12,3 oranında yükselerek 6,4 milyon dolar olmuştur.

Aynı dönemde, bu ülke grubunda yer alan Kanada'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı % 7 oranında azalarak 1,1 milyon dolar olarak gerçekleşirken, Şili ve Brezilya'ya yapılan ihracatlar ise miktarlar düşük olmasına rağmen sırasıyla % 232 ve % 1883 gibi yüksek oranlarda artmıştır.

Amerika ülkelerine yapılan deri ve deri mamulleri ihracatının karşılaştırmalı seyri aşağıdaki tablodan izlenebilmektedir.

Amerika Ülkelerine Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
ABD	5.682	1,7	6.379	1,6	12,3
KANADA	1.139	0,3	1.059	0,3	-7,0
ŞİLİ	40	0,0	134	0,0	232,0
BREZİLYA	7	0,0	131	0,0	1883,8
İNGİLİZ VIRJİN ADALARI	1.045	0,3	89	0,0	-91,5
Amerika Ülkeleri Toplamı	8.129	2,4	8.103	2,0	-0,3
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Diğer Avrupa Ülkelerinde % 18,7 Artış

Diğer Avrupa Ülkeleri grubuna yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı 2013 yılının Ocak-Mart döneminde 5,8 milyon dolar düzeyinde gerçekleşerek, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 18,7 oranında artış göstermiştir. Söz konusu ülke grubunun toplam deri ve deri mamulleri ihracatı içerisindeki payı, bu dönemde % 1,4 olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Bu ülke grubunun en önemli pazarı olan İsviçre'ye yapılan ihracat bu dönemde % 33,9 artarak 3,4 milyon dolara yükselmiştir.

Bu grubun diğer önemli pazarı olan KKTC'ye yapılan ihracatta ise % 6,9 artış gerçekleşerek 1,9 milyon dolar, Norveç'e ise % 18,4 düşüşle 409 bin dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

Diğer Avrupa ülkelerine yapılan deri ve deri mamulleri ihracatının karşılaştırmalı seyri aşağıdaki tablodan izlenebilmektedir.

Diğer Avrupa Ülkelerine Deri ve Deri Ürünleri İhracatı					
2012 - 2013 Ocak - Mart					
Birim: 1000 \$	2012 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2013 Ocak - Mart	Toplam Deri'de Pay (%)	2012 / 2013 Değişim (%)
İSVİÇRE	2.548	0,7	3.411	0,9	33,9
KKTC	1.813	0,5	1.938	0,5	6,9
NORVEÇ	501	0,1	409	0,1	-18,4
Diğer Avrupa Ülkeleri Toplamı	4.869	1,4	5.779	1,4	18,7
Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

V. ALT SEKTÖRLERE İLİŞKİN TESPİTLER

Deri Sektörü sekiz ayrı alt sektörden oluşmaktadır; Bunlar;

Fasıl 4101-4103: **Ham deriler,**

Fasıl 4301: **Ham kürk,**

Fasıl 4104-4115: **Yarı işlenmiş / bitmiş deriler,**

Fasıl 4302: **İşlenmiş kürk,**

Fasıl 420310: **Deri giyim,**

Fasıl 4303-4304: **Kürk giyim eşyası,**

Fasıl 4201, 4202, 420321/29/30/40, 4204, 4206: **Saraciye,**

Fasıl 64: **Ayakkabı ve ayakkabı aksamıdır.**

2013 MART AYI DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACAT RAKAMLARI (1000 \$)									
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2012 MART	2013 MART	2012/2013 Değişim	2012 OCAK-MART	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2013 OCAK-MART	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2012/2013 Değişim
4101-4103	HAM DERİ	4	276	100,0%	9	0,0	382	0,1	4144,4%
4301	HAM KÜRK	0	0	100,0%	1	0,0	21	0,0	2000,0%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	4	276	100,0%	10	0,0	403	0,1	3930,0%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTİMİŞ DERİ	14.426	13.606	-5,7%	35.555	10,4	37.494	9,4	5,5%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	6.735	8.032	19,3%	15.416	4,5	17.660	4,4	14,6%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTİMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	21.161	21.638	2,3%	50.971	14,8	55.154	13,8	8,2%
4203.10	DERİ GİYİM	23.746	17.220	-27,5%	56.473	16,4	60.291	15,0	6,8%
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	19.411	21.083	8,6%	28.158	8,2	34.419	8,6	22,2%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	43.157	38.303	-11,2%	84.631	24,7	94.710	23,6	11,9%
4201-4202- 4203.21/29/30/ 40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	22.306	20.273	-9,1%	60.555	17,6	57.159	14,3	-5,6%
64	AYAKKABI TOPLAMI	62.191	73.002	17,4%	144.703	42,1	190.890	47,6	31,9%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	149.980	154.504	3,0%	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7%

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları

2013 yılının Ocak-Mart döneminde deri ve deri ürün grupları içerisinde en çok ihracat ayakkabı ürünlerinde yapılmış olup, 190,9 milyon dolarlık ihracat ile bir önceki yıla göre % 31,9 oranında artış kaydedilmiştir. Ayakkabı ürün grubunun toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 47,6 düzeyine yükselmiştir.

Deri ve deri ürün grupları içinde diğer yüksek ihracat yapılan grup deri giyim ve kürk giyim ürünlerinden oluşan deri konfeksiyon grubu olup, bu ürün grubundan gerçekleştirilen toplam ihracat, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde geçen yıla göre % 11,9 oranında artarak 94,7 milyon dolara yükselmiştir. Deri giyim ve kürk giyim ürün gruplarının Türkiye toplam deri ihracatındaki payı % 23,6 düzeyindedir.

Deri konfeksiyon ürün grubunu oluşturan iki önemli kalemden deri giyim ürün grubundan gerçekleştirilen ihracat, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 6,8 oranında artarak 60,3 milyon dolara yükselirken, bu ürün grubunun Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı % 15 olarak kaydedilmiştir.

Deri konfeksiyon ürün grubunun diğer kalemi kürk giyim eşyası grubundan ise bu dönemde 34,4 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup, 2012 yılının eş dönemine göre % 22,2 oranında artış meydana gelmiştir. Kürk giyim ürün grubunun Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı ise bu dönemde % 8,6'ya yükselmiştir.

Deri ve deri ürünleri ihracatının diğer önemli bir grubu olan saraciye ürün grubundan bu dönemde % 5,6 düşüşle 57,2 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Saraciye ürün grubunun Türkiye toplam deri ve deri mamülleri ihracatındaki payı ise % 14,3'tür.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grupları toplamında 2013 yılı Ocak-Mart döneminde 55,2 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 8,2 seviyesindedir. Bu ürün grupları toplamının Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatındaki payı % 13,8 olarak hesaplanmaktadır.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubundan bu dönemde Türkiye'den 37,5 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 5,5 seviyesindedir. Bu ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı % 9,4'tür.

İşlenmiş kürk grubu ihracatı, 2013 yılı Ocak-Mart döneminde % 14,6 oranında artışla 17,7 milyon dolara yükselmiş, bu ürün grubunun toplam deri ve deri mamulleri ihracatında payı ise % 4,4 olarak kaydedilmiştir.

Deri ve deri ürünleri ihracatında diğer ürün gruplarına göre daha az ihracat yapılan ham deri ve ham kürk ürün grupları toplamında ise bu dönemde 403 bin dolarlık ihracat yapılmıştır.

Belli Başlı Pazarlarda Ürün Grupları Bazında Değerlendirme

1- Ham Deri ve Ham Kürk Grubu

2013 yılı Ocak-Mart döneminde Hong Kong'a 141 bin dolar, Çin'e 82 bin dolar, Fransa'ya 59 bin dolar, Rusya'ya 36 bin dolar, Almanya'ya ise 28 bin dolar değerinde ham deri ihracatı gerçekleştirilmiştir. Ham deri ihracatı bu dönemde 382 bin dolara yükselmiştir.

EN FAZLA HAM DERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4101- 4103)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
HONG KONG	0	141	100,0	36,9%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	0	82	100,0%	21,5%
FRANSA	0	59	100,0%	15,4%
RUSYA FEDERASYONU	0	36	100,0%	9,4%
ALMANYA	0	28	100,0%	7,3%
GANA	0	21	100,0%	5,5%
TÜRKİYE TOPLAM HAM DERİ İHRACATI	9	382	4144,4%	100,0%

Aynı dönemde, ham kürk ürün grubunda, Gana'ya 16 bin dolar, Avusturya'ya ise 5 bin dolar değerinde ihracat yapılmıştır.

HAM KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4301)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
GANA	0	16	100,0%	76,2%
AVUSTURYA	0	5	100,0%	23,8%
KAZAKİSTAN	1	0	-100,0%	0,0%
TÜRKİYE TOPLAM HAM KÜRK İHRACATI	1	21	100,0%	100,0%

2013 yılının Ocak-Mart döneminde Türkiye'den Hong Kong'a 141 bin dolar, Çin'e 82 bin dolar, Fransa'ya 59 bin dolar, Gana'ya ise 37 bin dolar değerinde ham deri ve kürk ihraç edilerek toplam 403 bin dolar değerinde ihracat yapılmıştır.

EN FAZLA HAM DERİ ve KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4101- 4103 , 4301)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
HONG KONG	0	141	100,0%	35,0%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	0	82	100,0%	20,3%
FRANSA	0	59	100,0%	14,6%
GANA	0	37	100,0%	9,2%
RUSYA FEDERASYONU	0	36	100,0%	8,9%
ALMANYA	0	28	100,0%	6,9%
UKRAYNA	0	5	100,0%	1,2%
AVUSTURYA	0	5	100,0%	1,2%
TÜRKİYE TOPLAM HAM DERİ ve KÜRK İHRACATI	10	403	3930,0%	100,0%

2- Yarı İşlenmiş / Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk Grubu

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubunda bu dönemde en çok ihracat Hong Kong, Çin ve Ukrayna'ya yapılmış olup, en büyük pazar olan Hong Kong'a yapılan ihracat % 24,2 artışla 6,7 milyon dolara yükselmiştir. Hong Kong'un yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 18 seviyesindedir.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatının diğer önemli ülkelerinden Çin'e yapılan ihracat ise bu dönemde % 17,5 düşerek 5,6 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Bu ürün grubunda % 194,5 artış ve 5,4 milyon dolar ihracatla Ukrayna ile % 143,5 artış ve 1,2 milyon dolar ihracatla G. Kore'nin yanı sıra % 132,8 artış ve 1,2 milyon dolar ihracatla Bulgaristan da ön plana çıkmaktadır. Öte yandan, Tayvan'a bu dönemde yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı ise ihracat düzeyi sınırlı olsa da % 278,8 oranında artış göstermiştir.

EN FAZLA YARI İŞLENMİŞ VE BİTMİŞ DERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4104 - 4115)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
HONG KONG	5.427	6.743	24,2%	18,0%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	6.776	5.587	-17,5%	14,9%
UKRAYNA	1.840	5.417	194,5%	14,4%
RUSYA FEDERASYONU	4.733	4.502	-4,9%	12,0%
İTALYA	2.271	2.984	31,4%	8,0%
ALMANYA	1.395	1.567	12,3%	4,2%
ABD	1.232	1.274	3,4%	3,4%
GÜNEY KORE	481	1.171	143,5%	3,1%
BULGARISTAN	497	1.157	132,8%	3,1%
TAYVAN	216	819	278,8%	2,2%
TÜRKİYE TOPLAM YARI İŞL. / BİTMİŞ DERİ İHRACATI	35.555	37.494	5,5%	100,0%

İşlenmiş kürk ürün grubunda en çok ihracat Rusya'ya yapılmakta olup, bu pazara ihracat 2013 yılının Ocak-Mart döneminde geçen yıla göre % 262,1 artışla 6,9 milyon dolara yükselmiştir. Böylece Rusya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 39 seviyesine yükselmiştir.

İşlenmiş kürk ihracatının diğer önemli ülkelerinden Çin'e yapılan ihracat bu dönemde % 107,4 artarak 3,1 milyon dolar olarak kaydedilirken, diğer 2 önemli pazar İtalya ve Hong Kong'a ihracatlar sırasıyla % 26,2 ve % 39,4 oranlarında düşmüştür. Bu dönemde Çin'in payı % 17,8'e yükselirken, İtalya'nın payı % 14,8, Hong Kong'un payı ise % 6,6 olarak kaydedilmiştir.

İşlenmiş kürk ihracatında daha alt sırada yer almalarına karşın Ukrayna'ya ihracat % 94, Estonya'ya ihracat ise % 3089 oranlarında artış göstermiştir.

EN FAZLA İŞLENMİŞ KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4302)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	1.903	6.891	262,1%	39,0%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	1.517	3.147	107,4%	17,8%
İTALYA	3.543	2.615	-26,2%	14,8%
HONG KONG	1.924	1.167	-39,4%	6,6%
UKRAYNA	379	735	94,0%	4,2%
GÜNEY KORE	492	525	6,7%	3,0%
İNGİLTERE	418	395	-5,4%	2,2%
ESTONYA	10	315	3088,9%	1,8%
FRANSA	547	298	-45,4%	1,7%
ALMANYA	1.088	284	-73,9%	1,6%
TÜRKİYE TOPLAM İŞLENMİŞ KÜRK İHRACATI	15.416	17.660	14,6%	100,0%

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ve kürk ürün grubunda en çok ihracat Rusya, Çin ve Hong Kong'a yapılmakta olup, en büyük pazar olan Rusya'ya yapılan ihracat bu dönemde geçen yıla göre % 71,7 artışla 11,4 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ve kürk ihracatındaki payı % 20,7 seviyesindedir.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ve kürk ihracatının diğer önemli ülkelerinden Çin'e yapılan ihracat aynı dönemde % 5,3 artarak 8,7 milyon dolar olarak kaydedilirken, % 7,6 artış ve 7,9 milyon dolar ihracat ile Hong Kong takip etmektedir. Bu ürün grubu ihracatında 4. büyük pazar olan Ukrayna'ya ihracat bu dönemde % 177,3 artarak 6,2 milyon dolara yükselirken, daha alt sırada yer almalarına karşın G. Kore, Bulgaristan ve Tayvan'a ihracatlar ise aynı dönemde sırasıyla % 74,3, % 163,8 ve % 278,8 oranlarında artış göstermiştir.

EN FAZLA YARI İŞL. VE BİTMİŞ DERİ VE İŞL. KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	6.636	11.393	71,7%	20,7%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	8.293	8.734	5,3%	15,8%
HONG KONG	7.352	7.909	7,6%	14,3%
UKRAYNA	2.219	6.152	177,3%	11,2%
İTALYA	5.814	5.598	-3,7%	10,2%
ALMANYA	2.483	1.851	-25,5%	3,4%
GÜNEY KORE	973	1.696	74,3%	3,1%
ABD	1.352	1.411	4,3%	2,6%
BULGARISTAN	498	1.314	163,8%	2,4%
TAYVAN	216	819	278,8%	1,5%
TÜRKİYE TOPLAM YARI İŞL. VE BİTMİŞ DERİ VE İŞL. KÜRK İHRACATI	50.971	55.154	8,2%	100,0%

3- Deri Giyim ve Kürk Giyim Grubu

Deri giyim ürün grubunda en çok ihracat Rusya'ya yapılmakta olup, bu pazara ihracat 2013 yılının Ocak-Mart döneminde geçen yıla göre % 32,6 artışla 24,2 milyon dolara yükselmiştir. Böylece Rusya'nın deri giyim ihracatındaki payı % 40,1'e çıkmıştır.

Deri giyim ihracatının diğer önemli ülkelerinden Fransa'ya yapılan ihracat bu dönemde % 40,3 artarak 7,8 milyon dolara yükselirken, diğer önemli pazar Almanya'ya ihracat % 10,1 düşerek 5,3 milyon dolara gerilemiştir.

Deri giyim ürün grubunda diğer önemli pazarlar olan BAE ve ABD'ye aynı dönemde yapılan ihracat % 266,2 ve % 221,1 oranlarında artarken, daha alt sıralarda yer alan İngiltere, İsveç ve Belçika'ya yapılan ihracatın bu dönemde sırasıyla % 189, % 96,1 ve % 116,8 oranlarında artması da dikkat çekmektedir.

EN FAZLA DERİ GİYİM İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4203.10)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	18.243	24.185	32,6%	40,1%
FRANSA	5.572	7.818	40,3%	13,0%
ALMANYA	5.916	5.317	-10,1%	8,8%
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	813	2.976	266,2%	4,9%
ABD	700	2.247	221,1%	3,7%
İTALYA	2.435	2.058	-15,5%	3,4%
İNGİLTERE	572	1.653	189,0%	2,7%
İSVEÇ	834	1.636	96,1%	2,7%
BELÇİKA	629	1.363	116,8%	2,3%
AVUSTURYA	1.732	1.198	-30,9%	2,0%
TÜRKİYE TOPLAM DERİ GİYİM İHRACATI	56.473	60.291	6,8%	100,0%

Kürk giyim ihracatının geleneksel en büyük pazarı Rusya'ya 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 61,7 artışla 25,7 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Kürk giyim ihracatının önemli bölümünün gerçekleştirildiği Rusya pazarının Türkiye kürk giyim ihracatındaki payı ise bu dönemde daha da artarak % 74,7'e yükselmiştir.

Kürk giyim ihracatımızın diğer önemli pazarı konumundaki İtalya'ya yapılan ihracat bu dönemde % 3,1 düşüşle 1,4 milyon dolar olarak kaydedilirken, BAE'ne yapılan ihracat ise bu dönemde % 118,8 artarak 1,1 milyon dolara yükselmiştir. Kürk giyim ihracatının diğer yükselen pazarı olan Çin'e ihracat ise aynı dönemde % 579,5 artışla 693 bin dolara yükselmiştir.

Daha alt sıralarda yer alan Mısır ve G. Kore'ye ihracatın bu dönemde sırasıyla % 155 ve % 285,4 oranlarında artması da dikkat çekmektedir.

EN FAZLA KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4303 - 4304)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	15.897	25.706	61,7%	74,7%
İTALYA	1.448	1.403	-3,1%	4,1%
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	516	1.129	118,8%	3,3%
FRANSA	1.087	871	-19,9%	2,5%
ALMANYA	1.460	762	-47,8%	2,2%
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	102	693	579,5%	2,0%
UKRAYNA	2.849	683	-76,0%	2,0%
MISIR	176	448	155,0%	1,3%
GÜNEY KORE	78	302	285,4%	0,9%
ABD	916	252	-72,4%	0,7%
TÜRKİYE TOPLAM KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI	28.158	34.419	22,2%	100,0%

Türkiye toplam deri giyim ve kürk giyim ihracatı açısından en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat 2013 yılı Ocak-Mart döneminde % 46,1 artışla 49,9 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın Türkiye deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı bu dönemde % 52,7'ye yükselmiştir.

Deri ve kürk giyim ihracatının önemli ülkelerinden Fransa'ya yapılan ihracat bu dönemde % 30,56 oranında artarak 8,7 milyon dolara yükselirken, diğer önemli pazar Almanya'ya ihracat ise % 17,6 düşerek 6,1 milyon dolara gerilemiştir. Deri ve kürk giyim ürün grubunda diğer önemli pazarlardan olan BAE'ne bu dönemde yapılan ihracatın % 209 artması dikkat çekerken, ABD'ye yapılan ihracat ise % 54,7 oranında artış göstermiştir.

Daha alt sıralarda yer alan İngiltere'ye ihracat bu dönemde % 122,1 artarken, İsveç'e ihracat % 80,4, Belçika'ya ihracat ise % 98,3 oranında artış göstermiştir.

EN FAZLA DERİ ve KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4203.10, 4303 - 4304)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	34.140	49.891	46,1%	52,7%
FRANSA	6.659	8.689	30,5%	9,2%
ALMANYA	7.376	6.080	-17,6%	6,4%
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	1.329	4.105	209,0%	4,3%
İTALYA	3.883	3.461	-10,9%	3,7%
ABD	1.616	2.500	54,7%	2,6%
İNGİLTERE	776	1.723	122,1%	1,8%
İSVEÇ	934	1.684	80,4%	1,8%
UKRAYNA	9.716	1.520	-84,4%	1,6%
BELÇİKA	697	1.381	98,3%	1,5%
TÜRKİYE TOPLAM DERİ ve KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI	84.631	94.710	11,9%	100,0%

4- Saraciye Ürün Grubu

Saraciye ürünleri ihracatımızın en önemli pazarı olan İtalya'ya yapılan ihracat, 2013 yılının Ocak-Mart döneminde % 7,1 artışla 16,2 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın Türkiye saraciye ihracatındaki payı ise bu dönemde % 28,4'e yükselmiştir.

Saraciye ihracatının diğer önemli pazarı olan Almanya'ya ihracat bu dönemde % 13,5 artarak 7,9 milyon dolara çıkarken, İngiltere'ye ihracatın ise % 28,8 düşerek 6,9 milyon dolara gerilemesi dikkat çekmektedir.

Saraciye ihracatında bu dönemde Rusya'ya yapılan ihracatın % 12,6 düşerek 3,5 milyon dolara gerilemesi de göze çarparken, diğer önemli pazarlarımızdan Fransa'ya ihracat % 16,6 gerilerken, İspanya'ya yapılan ihracatta da % 45,1 oranında sert bir düşüş yaşanmıştır.

Daha alt sıralarda yer almalarına karşın Irak'a saraciye ihracatı bu dönemde % 62,4 oranında artış göstermiştir.

EN FAZLA SARACİYE İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4201-4202-4203.21-4203.29-4203.30-4203.40-4204-4206)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
İTALYA	15.174	16.249	7,1%	28,4%
ALMANYA	6.986	7.929	13,5%	13,9%
İNGİLTERE	9.634	6.858	-28,8%	12,0%
RUSYA FEDERASYONU	4.006	3.500	-12,6%	6,1%
FRANSA	2.832	2.364	-16,6%	4,1%
İSPANYA	3.378	1.856	-45,1%	3,2%
IRAK	1.090	1.770	62,4%	3,1%
DANİMARKA	2.852	1.713	-39,9%	3,0%
ABD	1.852	1.495	-19,3%	2,6%
AVUSTURYA	1.180	1.194	1,1%	2,1%
TÜRKİYE TOPLAM SARACİYE İHRACATI	60.555	57.159	-5,6%	100,0%

5- Ayakkabı Ürün Grubu

Ayakkabı ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya 2013 yılı Ocak-Mart döneminde % 37,9 artışla 44,2 milyon dolarlık ayakkabı ihracatı yapılmıştır. Rusya'nın Türkiye'nin ayakkabı ihracatındaki payı % 23,1 seviyesindedir.

Ayakkabı ihracatının diğer önemli pazarı olan Irak'a yapılan ihracat bu dönemde % 40,2 artarak 23,7 milyon dolara yükselirken, Irak'ın deri ürünleri ihracatındaki payı % 12,4'e yükselmiştir.

Ayakkabı ihracatının diğer geleneksel önemli pazarı olan S. Arabistan'a ihracat bu dönemde % 4,7 artışla 10,5 milyon dolara yükselmiş, ayakkabı ihracatındaki payı ise % 5,5'e çıkmıştır.

Aynı dönemde Almanya'ya yapılan ayakkabı ihracatı ise % 5,3 artarak 8,4 milyon dolara yükselmiştir.

Bu dönemin diğer yükselen pazarları ise % 311,8 artışla 7,3 milyon dolar ihracat seviyesine yükselen Ukrayna ile % 66,6 oranında artışla 7 milyon dolar ihracat değerine yükselen Kırgızistan'ın yanı sıra % 69,5 artışla 5,8 milyon dolara yükselen İtalya olmuştur.

EN FAZLA AYAKKABI İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 6401 - 6406)				
Birim: 1.000 \$				
ÜLKELER	2012 OCAK-MART	2013 OCAK-MART	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	32.030	44.156	37,9%	23,1%
IRAK	16.936	23.742	40,2%	12,4%
SUUDİ ARABİSTAN	9.981	10.450	4,7%	5,5%
ALMANYA	7.988	8.410	5,3%	4,4%
UKRAYNA	1.762	7.257	311,8%	3,8%
KIRGIZISTAN	4.174	6.956	66,6%	3,6%
İNGİLTERE	5.248	6.489	23,7%	3,4%
İTALYA	3.402	5.768	69,5%	3,0%
BULGARİSTAN	5.834	5.374	-7,9%	2,8%
HOLLANDA	4.428	4.936	11,5%	2,6%
TÜRKİYE TOPLAM AYAKKABI İHRACATI	144.703	190.890	31,9%	100,0%

Hazırlayan
Ahmet ŞİŞMAN

İTKİB Genel Sekreterliği, AR & GE ve Mevzuat Şubesi

Açıklama Notu: Ekli tablolarda yer alan toplam deri ve deri ürünleri ihracat kayıt rakamları ile ürün bazında oluşturulan toplam deri ve deri mamulleri ihracat kayıt rakamları, Birlik ve GTIP bazlı iki ayrı veri tabanından alındığından toplamalarında farklılık olabilmektedir.

İTKİB Genel Sekreterliği kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz

SEKTÖREL BAZDA İHRACAT RAKAMLARI -1000 \$

SEKTÖRLER	MART				OCAK-MART			
	2012	2013	Değişim ('13/'12)	Pay(13) (%)	2012	2013	Değişim ('13/'12)	Pay(13) (%)
I. TARIM	1.656.416	1.731.572	4,5	13,8	4.697.029	5.059.515	7,7	14,4
A. BİTKİSEL ÜRÜNLER	1.179.260	1.221.912	3,6	9,7	3.401.383	3.604.364	6,0	10,2
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mam.	525.592	536.481	2,1	4,3	1.492.200	1.512.631	1,4	4,3
Yaş Meyve ve Sebze	193.156	172.986	-10,4	1,4	565.164	579.471	2,5	1,6
Meyve Sebze Mamulleri	102.385	95.988	-6,2	0,8	285.851	285.817	0,0	0,8
Kuru Meyve ve Mamulleri	106.466	114.719	7,8	0,9	308.521	331.437	7,4	0,9
Fındık ve Mamulleri	135.676	136.213	0,4	1,1	398.804	450.009	12,8	1,3
Zeytin ve Zeytinyağı	19.214	62.528	225,4	0,5	49.516	159.927	223,0	0,5
Tütün ve Mamulleri	86.359	93.740	8,5	0,7	279.417	261.579	-6,4	0,7
Süs Bitkileri	10.413	9.257	-11,1	0,1	21.909	23.494	7,2	0,1
B. HAYVANSAL ÜRÜNLER	146.893	146.496	-0,3	1,2	405.073	467.693	15,5	1,3
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	146.893	146.496	-0,3	1,2	405.073	467.693	15,5	1,3
C. AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ	330.263	363.165	10,0	2,9	890.572	987.458	10,9	2,8
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	330.263	363.165	10,0	2,9	890.572	987.458	10,9	2,8
II. SANAYİ	10.555.959	10.448.337	-1,0	83,2	28.495.262	29.009.584	1,8	82,3
A. TARIMA DAYALI İŞLENMİŞ ÜRÜNLER	1.038.946	1.063.068	2,3	8,5	2.733.767	2.974.734	8,8	8,4
Tekstil ve Hammaddeleri	722.337	737.151	2,1	5,9	1.942.334	2.073.625	6,8	5,9
Deri ve Deri Mamulleri	150.167	154.617	3,0	1,2	343.564	400.931	16,7	1,1
Hali	166.442	171.300	2,9	1,4	447.868	500.178	11,7	1,4
B. KİMYEVİ MADDELER VE MAM.	1.641.918	1.463.449	-10,9	11,7	4.332.240	4.226.715	-2,4	12,0
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	1.641.918	1.463.449	-10,9	11,7	4.332.240	4.226.715	-2,4	12,0
C. SANAYİ MAMULLERİ	7.875.096	7.921.820	0,6	63,1	21.429.255	21.808.134	1,8	61,9
Hazırlanmış ve Konfeksiyon	1.476.597	1.523.551	3,2	12,1	4.006.309	4.331.086	8,1	12,3
Otomotiv Endüstrisi	1.906.491	1.869.681	-1,9	14,9	5.125.244	5.145.770	0,4	14,6
Gemi ve Yat	97.181	92.536	-4,8	0,7	242.901	304.103	25,2	0,9
Elektrik - Elektronik Mak. Bilişim	1.131.084	914.443	-19,2	7,3	2.898.009	2.590.508	-10,6	7,4
Makine ve Aksamları	464.797	515.164	10,8	4,1	1.268.416	1.387.501	9,4	3,9
Demir ve Demir Dışı Metaller	576.685	587.145	1,8	4,7	1.555.920	1.637.179	5,2	4,6
Çelik	1.328.317	1.466.146	10,4	11,7	3.911.818	3.869.972	-1,1	11,0
Çimento Cam Seramik ve Toprak	279.937	290.147	3,6	2,3	723.267	760.289	5,1	2,2
Mücevher	135.700	192.082	41,5	1,5	538.484	549.954	2,1	1,6
Savunma Sanayii	120.375	108.122	-10,2	0,9	244.177	272.234	11,5	0,8
İklimlendirme Sanayii	349.936	350.624	0,2	2,8	895.689	931.352	4,0	2,6
Diğer Sanayi Ürünleri	7.996	12.179	52,3	0,1	19.020	28.186	48,2	0,1
III. MADENCİLİK	305.976	371.080	21,3	3,0	834.457	1.170.131	40,2	3,3
Madencilik Ürünleri	305.976	371.080	21,3	3,0	834.457	1.170.131	40,2	3,3
T O P L A M (TİM)	12.518.351	12.550.989	0,3	100,0	34.026.749	35.239.230	3,6	100,0
İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat					1.280.621	1.245.649	-3	3,53
T O P L A M (TİM+TUİK)	12.518.351	12.550.989	0,3	100,0	35.307.370	36.484.878	3,3	100,0

DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ İHRACAT KAYIT RAKAMLARI (1000 \$)

	MART			01 OCAK - 31 MART			
	2012	2013	DEĞİŞİM (%)	2012	2013	DEĞİŞİM (%)	PAY %
İSTANBUL DERİ VE DERİ MAM. İHR. BİRL.	115.499	113.744	-1,5	259.909	291.722	12,2	72,8
EGE DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ İHR. BİRL.	9.399	8.446	-10,1	26.519	27.163	2,4	6,8
AKDENİZ İHR. BİRL. (deri kaydı)	949	806	-15,0	2.268	2.208	-2,7	0,6
ULUDAĞ İHR. BİRL. (deri kaydı)	835	1.163	39,3	1.209	2.041	68,9	0,5
ANTALYA İHR. BİRL. (deri kaydı)	3.233	3.232	0,0	6.770	12.726	88,0	3,2
GÜNEYDOĞU ANADOLU İHR. BİRL. (deri kaydı)	8.635	13.856	60,5	19.779	30.007	51,7	7,5
DENİZLİ İHR. BİRL. (deri kaydı)	624	582	-6,7	1.515	1.636	8,0	0,4
DOĞU ANADOLU İHR. BİRL. (deri kaydı)	5.747	4.860	-15,4	11.964	12.205	2,0	3,0
DİĞER BİRLİKLER	5.246	7.928	51,1	13.631	21.224	55,7	5,3
TOPLAM	150.167	154.617	3,0	343.564	400.931	16,7	100

EK 1: ÜLKE/ÜLKE GRUPLARI BAZINDA TOPLAM İHRACAT KAYIT RAKAMLARI

TÜRKİYE DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI

	2012 MART 1000 \$	2013 MART 1000 \$	DEĞİŞİM %	2012 OCAK-MART 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	2013 OCAK-MART 1000 \$	TOPLAM DERİ'DE PAY %	DEĞİŞİM %
1 RUSYA FEDERASYONU	32.885	41.573	26,4	76.841	22,4	109.037	27,2	41,9
2 İTALYA	12.787	12.493	-2,3	28.356	8,3	31.106	7,8	9,7
3 İRAK	8.220	10.984	33,6	18.225	5,3	25.564	6,4	40,3
4 ALMANYA	9.376	8.382	-10,6	25.511	7,4	24.590	6,1	-3,6
5 UKRAYNA	11.634	6.634	-43,0	14.388	4,2	15.765	3,9	9,6
6 İNGİLTERE	5.548	4.907	-11,6	16.502	4,8	15.670	3,9	-5,0
7 FRANSA	4.733	4.164	-12,0	14.688	4,3	14.667	3,7	-0,1
8 SUUDİ ARABİSTAN	4.002	4.865	21,6	10.115	2,9	10.737	2,7	6,2
9 ÇİN HALK CUMHURİYETİ	3.059	3.698	20,9	8.882	2,6	10.061	2,5	13,3
10 HONG KONG	3.867	3.723	-3,7	8.556	2,5	8.965	2,2	4,8
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	96.110	101.422	5,5	222.064	64,7	266.164	66,4	19,9
11 KIRGIZİSTAN	2.260	2.482	9,8	4.354	1,3	7.406	1,8	70,1
12 BULGARİSTAN	3.018	2.607	-13,6	6.692	1,9	7.159	1,8	7,0
13 HOLLANDA	1.480	1.778	20,1	6.687	1,9	6.630	1,7	-0,9
14 BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	1.377	3.150	128,7	3.612	1,1	6.581	1,6	82,2
15 ABD	2.588	1.786	-31,0	5.682	1,7	6.379	1,6	12,3
16 KAZAKİSTAN	2.334	2.496	6,9	5.767	1,7	5.470	1,4	-5,2
17 ROMANYA	2.175	2.117	-2,6	4.117	1,2	5.026	1,3	22,1
18 AZERBAYCAN	1.470	1.328	-9,6	4.196	1,2	4.381	1,1	4,4
19 İSPANYA	2.846	1.026	-64,0	7.020	2,0	4.088	1,0	-41,8
20 TACİKİSTAN	662	1.433	116,2	1.330	0,4	3.446	0,9	159,0
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	116.321	121.625	4,6	271.520	79,1	322.727	80,5	18,9
21 LİBYA	818	1.812	121,6	2.518	0,7	2.518	0,6	0,0
22 İSVİÇRE	1.092	973	-10,9	2.548	0,7	2.548	0,6	0,0
23 CEZAYİR	585	1.255	114,6	1.954	0,6	1.954	0,5	0,0
24 AVUSTURYA	2.575	1.577	-38,7	3.941	1,1	3.941	1,0	0,0
25 TÜRKMENİSTAN	1.563	1.359	-13,0	2.756	0,8	2.756	0,7	0,0
26 DANİMARKA	1.271	1.184	-6,8	3.753	1,1	3.753	0,9	0,0
27 BELÇİKA	1.166	418	-64,1	2.745	0,8	2.745	0,7	0,0
28 GÜNEY KORE	669	1.339	100,1	1.329	0,4	1.329	0,3	0,0
29 İSRAİL	1.297	1.327	2,3	2.098	0,6	2.098	0,5	0,0
30 ÖZBEKİSTAN	904	927	2,5	2.170	0,6	2.170	0,5	0,0
31 MISIR	1.245	1.103	-11,4	1.727	0,5	1.727	0,4	0,0
32 YUNANİSTAN	1.672	1.405	-16,0	3.194	0,9	3.194	0,8	0,0
33 ESTONYA	359	829	130,6	663	0,2	663	0,2	0,0
34 İSVEÇ	414	262	-36,7	1.404	0,4	1.404	0,4	0,0
35 POLONYA	923	909	-1,5	1.982	0,6	1.982	0,5	0,0
36 İRAN	334	600	80,1	1.331	0,4	1.331	0,3	0,0
37 KKTC	1.194	1.333	11,6	1.813	0,5	1.813	0,5	0,0
38 TUNUS	671	752	12,1	1.610	0,5	1.610	0,4	0,0
39 SİRBİSTAN	626	551	-12,1	1.720	0,5	1.720	0,4	0,0
40 YEMEN	15	684	4.446,3	58	0,0	58	0,0	0,0
41 AVUSTRALYA	165	362	118,8	842	0,2	842	0,2	0,0
42 FİNLANDİYA	180	266	47,9	745	0,2	745	0,2	0,0
43 GÜRCİSTAN	678	412	-39,2	1.380	0,4	1.380	0,3	0,0
44 BEYAZ RUSYA	982	234	-76,2	2.331	0,7	2.331	0,6	0,0
45 KUVEYT	217	522	141,1	369	0,1	369	0,1	0,0
46 KANADA	365	730	100,1	1.139	0,3	1.139	0,3	0,0
47 JAPONYA	601	560	-6,9	826	0,2	826	0,2	0,0
48 ÇEK CUMHURİYETİ	499	332	-33,6	1.151	0,3	1.151	0,3	0,0
49 UMMAN	0	46	100,0	688	0,2	688	0,2	0,0
50 ÜRDÜN	149	295	97,9	244	0,1	244	0,1	0,0
İLK 50 ÜLKE TOPLAMI	139.551	145.984	4,6	322.549	94,0	373.756	93,3	15,9
DİĞER ÜLKELER VE S.BÖLGELER	10.429	8.520	-18,3	20.767	6,0	26.923	6,7	29,6
AB (27) TOPLAMI	52.953	46.156	-12,8	132.808	38,7	131.499	32,8	-1,0
TOPLAM DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI	149.980	154.504	3,0	343.316	100,0	400.679	100,0	16,7